veiligheidsregio
limburg-noord

Jaarverantwoording 2016

Versie: 12 april 2017
Status: Concept

Voorwoord

Voor VRLN is 2016 weer voorbij gevlogen, het opstellen van een jaarverantwoording is dan een goed moment om terug te kijken en te evalueren. Het goede willen we uiteraard behouden en het minder goede verbeteren. Het is een jaar geweest waarin de veranderingen binnen de organisatie minder hevig waren dan 2015, waarin we bezig zijn geweest met het bestendigen van de ingezette veranderingen. 2016 is ook een jaar geweest waarin vakmanschap en vertrouwen bij medewerkers is teruggekeerd, het plezier en de trots weer bij medewerkers herleeft. Een jaar waarin we met proefprojecten voor resultaat gerichte teams proberen de eigen verantwoordelijkheid van iedereen te versterken en waarin we het ziekteverzuim hebben zien teruglopen.
Zijn we dan alleen met ons zelf bezig geweest? In tegendeel. Door de dialoog met gemeenten over de rol van de GGD, de ontwikkeling van hanteerbare kengetallen met beleidsambtenaren, met de vormgeving van dashboards en een nieuwe website voor de GGD is de rol naar buiten verder versterkt. De beginnende integratie van 0-4 en 5-18 jarige jeugdgezondheidszorg maakt een beter op ouder en kind aangepaste zorg mogelijk. De afronding van de huisvestingsoperatie van consultatiebureaus, brandweerposten en onze hoofdlocaties, de versterking van het leiderschap binnen de brandweer, de opening van de gemeenschappelijke meldkamer met Zuid-Limburg en de uitwerking van ons beleid voor opleiden, trainen en oefenen heeft VRLN een uitgangspositie verschaft om de regionale ontwikkeling bij te blijven verder op te pakken. De bouw van moderne operationele informatiesystemen in al onze brandweervoertuigen en de specifieke monitoring van onze operationele prestaties in het veld bieden handvatten om de verdere ontwikkeling van onze brandweerorganisatie vorm te geven. De doorontwikkeling van ons risicoprofiel en preventieve brandweerzorg geven de mogelijkheden om onze maatschappelijke meerwaarde te versterken.
We constateren dat de discussie over fysieke en sociale veiligheid steeds meer het maatschappelijke debat beheerst. Deze constatering vraagt van de VRLN om een adequate reactie. De ingezette veranderingen en verbeteringen maken dat deze uitdaging steeds beter opgepakt kan worden.
We zijn nog steeds aan de bal en de wedstrijd is nog lang niet afgelopen. In 2017 zal de verdere inkleuring van onze organisatie vorm krijgen. Het streven naar ‘operational excellence’ en maatschappelijke meerwaarde, gezamenlijk met onze partners, zal hierbij het credo zijn. Ik wens u veel plezier toe bij het lezen van deze jaarverantwoording.

Tijs van Lieshout,
Algemeen Directeur

Inhoudsopgave

Voorwoord			3
Deel A		Algemeen	5
1		Algemeen	5
	1.1	Inleiding	5
	1.2	Missie en strategie	5
	1.3	Doelstellingen	5
	1.4	Financieel resultaat 2016	6
Deel B		Jaarverslag	7
2		Programmaverantwoording	7
	2.1	Programma Gezondheid	7
	2.2	Programma Centraal Meld- en Actiepunt	19
	2.3	Programma Veiligheid: Risicobeheersing	21
	2.4	Programma Veiligheid: Incidentbestrijding	26
	2.5	Programma Meldkamer	36
	2.6	Overhead	38
3		Paragrafen	39
	3.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	39
	3.2	Bedrijfsvoering	43
	3.3	Kapitaalgoederen	47
	3.4	Financiering	48
Deel C		Jaarrekening	50
4		Balans per 31 December	50
5		Het overzicht van baten en lasten	52
6		Toelichtingen	53
	6.1	Grondslagen en waardering	53
	6.2	Toelichting op de balans	56
	6.3	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	66
	6.4	Sisa-bijlage op de jaarrekening	74
Controleverklaring			75

Deel A Algemeen

1 Algemeen

1.1 Inleiding

In 2016 is gewerkt aan het vergroten van de transparantie van onze prestaties en de huishouding van de organisatie. Ook deze jaarverantwoording kent een verbeterslag ten opzichte van het vorige jaar. 2015 was het eerste jaar van een programmagewijze opbouw van de verantwoording, eerst in 2016 is het mogelijk de cirkel tussen planning en verantwoording rond te maken. 2016 biedt derhalve een betere aansluiting tussen begroting en jaarrekening.

1.2 Missie en strategie

De Veiligheidsregio is ingericht om belangrijke onderdelen van de openbare veiligheid en zorg bij ongevallen, rampen en crises beter te organiseren. Ook op het vlak van de publieke gezondheid heeft de organisatie belangrijke taken. Onze missie is door veiligheid en gezondheid slim te verbinden meerwaarde te bereiken in de vorm van meer veiligheid en betere gezondheid van de burgers in de regio. In het beleidsplan Veiligheidsregio 2016 – 2019 hebben wij vastgelegd dat wij dat willen bereiken door vraaggericht, risicogericht en informatiegestuurd te werken. Op basis van een nadere uitwerking van de bestuurscommissie Gezondheid is het begrip Positieve Gezondheid omarmd en zal in de komende periode verder uitwerking krijgen.

1.3 Doelstellingen

De burgers in de regio zijn op de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor hun veiligheid en gezondheid. Daarbij staan zij niet alleen. De Veiligheidsregio helpt hen om die verantwoordelijkheid te kunnen nemen. Daarom zijn preventie en preventieve maatregelen erg belangrijk. Inzet daarbij is dat burgers door verantwoord gedrag problemen op het vlak van veiligheid of gezondheid voorkomen of kunnen verminderen. Als vangnet zorgt de Veiligheidsregio voor brandweerzorg, voor coördinatie bij hulpverlening en voor maatregelen en voorzieningen op het vlak van de publieke gezondheid.

De taken en verantwoordelijkheden van de Veiligheidsregio vinden hun basis in de Wet veiligheidsregio’s en in de Wet publieke gezondheid. De organisatie voert die taken zo optimaal mogelijk uit.

1.4 Financieel resultaat 2016

Het financieel resultaat over 2016 bedraagt € 65 k voordelig. Op een begroting van bijna € 58 miljoen komt dit neer op een afwijking van 0,11%, hetgeen als verwaarloosbaar beschouwd mag worden. Tussentijds heeft het resultaat zich ontwikkeld van - € 386 k bij de voorjaarsrapportage naar - € 34 k bij de bestuursrapportage over het eerste half jaar, naar het eindresultaat zoals genoemd. Dit resultaat is mede tot stand gekomen door diverse bijstellingen en ontwikkelingen in de verschillende programmaonderdelen waarbij de deelresultaten elkaar compenseren. Het verloop van het resultaat is in onderstaande tabel weergegeven.

Financieel resultaat *(bedragen in duizenden euro's)*

	Saldo van baten en lasten (voor mutatie reserves)		Resultaat (na mutatie reserves)	
Verwacht resultaat Begroting	10	N	0	-
Mutatie bij voorjaarsrapportage	308	N	386	N
Verwachte resultaat voorjaarsrapportage	318	N	386	N
Mutatie bij bestuursrapportage	1.232	N	352	V
Verwachte resultaat bestuursrapportage	1.550	N	34	N
Mutatie bij jaarrekening	163	V	99	V
Resultaat 2016	**1.387**	**N**	**65**	**V**

Bij een beschouwing van het resultaat is het goed om het resultaat af te zetten tegen de mutaties in de reserves.
Het eindresultaat is mede tot stand gekomen door per saldo de onttrekking van € 1.452 k uit de reserves. Belangrijk element hierbij is incidentele vorming van een kortlopende schuld in het kader van het per 1 januari 2017 van toepassing zijnde Individuele Keuzebudget (IKB) van € 1.020 K en de geplande onttrekking vanuit de reserve Brandveilig Leven (BVL) van € 427 k.

Deel B Jaarverslag

2 Programmaverantwoording

In dit onderdeel staat de inhoudelijke toelichting op de uitvoering en het verloop van de programmaonderdelen. In de vergadering van het Algemeen Bestuur op 8 juli 2016 en 16 december 2016 zijn begrotingswijzigingen vastgesteld.

Voor een verklaring van de financiële afwijkingen verwijzen wij kortheidshalve en ter voorkoming van doublures naar onderdeel 6.3 waar de cijfermatige toelichting per programma is opgenomen.

2.1 Programma Gezondheid

Gemeenten zijn, naast het Rijk, wettelijk verantwoordelijk voor de publieke gezondheidszorg, waaronder de jeugdgezondheidszorg. Zij moeten de voorwaarden creëren voor een gezonde bevolking en voor een gezonde woon- en leefomgeving. Daarvoor moeten zij voorzieningen in stand houden waarbij zij samenwerken met de GGD. Met de drie decentralisaties zijn de gemeentelijke verantwoordelijkheden op het gebied van de openbare gezondheid (verder) toegenomen. De gemeente zet programma's op waarvan de uitvoering bij professionele organisaties, zoals de GGD, wordt gelegd, maar de regie bij de gemeenten blijft. Veel gemeenten kiezen daarbij voor een wijkgerichte aanpak.

De GGD biedt programmaonderdelen die specifiek gericht zijn op de jeugd, maar biedt ook algemene programma's, die onder andere gericht zijn op het voorkomen en bestrijden van infectieziekten, medische milieukunde en forensische geneeskunde. Ook zorgt de VRLN voor inzet bij calamiteiten en incidenten. Epidemiologisch onderzoek op regionaal en lokaal niveau is onderdeel van het programmaonderdeel Kennis en Innovatie. Tendens is om dit onderzoek steeds meer op wijkniveau te richten om daarmee beter aan te sluiten op de werkwijze van gemeenten.

Wat heeft het gekost?

Totaal Programma Gezondheid *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	20.479	19.961	15.192	15.492	-300
Baten	5.163	4.456	4.596	4.970	-373
Baten (gemeentelijke bijdragen)	14.999	15.493	10.596	10.596	0
Saldo van baten en lasten	**318**	**12**	**0**	**-73**	**73 V**
Stortingen in reserves	220	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	538	12	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**-73**	**73 V**

2.1.1 Preventie

Tot de taak van de GGD behoort het bevorderen van een gezonde leefstijl van alle burgers. Dat doet de GGD onder meer door te signaleren en gemeenten te adviseren op het gebied van (lokaal) gezondheids- en preventiebeleid.
De GGD participeert in het netwerk Positieve Gezondheid Noordelijke Maasvallei. Daarnaast informeert/inspireert de GGD gemeenten en netwerken over dit nieuwe concept en onderzoekt samen de mogelijkheden om dit in de praktijk te brengen. Hiermee is in 2016 een proces van bewustwording over Positieve Gezondheid in gang gezet.

Wat hebben we gedaan?

Vanuit het programmaonderdeel Preventie beoogt de GGD bij te dragen aan een structurele en integrale aanpak voor het behalen van lokale en regionale gezondheidswinst. Samen met de gemeenten investeren we in collectieve preventie door:

Advisering aan gemeenten en partners van de gemeenten bij gezondheidsvraagstukken of gemeentelijk beleid, zoals bij het lokaal gezondheidsbeleid en de gezondheidsmonitor jeugd.

Vraag en aanbod bij elkaar te brengen vanuit netwerkbenadering. De methodiek *De Gezonde School* is op verzoek van gemeenten doorontwikkeld. Voor *JOGG* (Jongeren Op Gezond Gewicht) zijn de gemeenten Venlo, Venray, Horst a/d Maas, Roermond, Weert en Maasgouw ondersteund bij de totstandkoming van het plan van aanpak en de verdere opzet rondom de aanpak preventie overgewicht. Onder voorzitterschap van de GGD hebben afstemmingsoverleggen plaatsgevonden met de gemeenten in Limburg-Noord, Vincent van Gogh en Koninklijk Horeca Nederland waarbij kennis en informatie is gedeeld over preventie en handhaving in relatie tot alcohol en drugs onder jongeren.

Het ontwikkelen en evalueren van nieuwe beleidsinitiatieven en methodieken. In samenwerking met de gemeente Horst aan de Maas en Synthese heeft een onderzoek plaatsgevonden naar (beginnende) kwetsbaarheid bij zelfstandig wonende ouderen. Daarnaast is de weerbaarheidstraining (Plezier op school) voor kinderen van groep 8 doorontwikkeld, om hen sterker te laten starten aan het middelbaar onderwijs.

Wat heeft het gekost?

Preventie *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	1.983	1.178	1.292	-114
Baten	545	351	427	-76
Baten (gemeentelijke bijdragen)	1.438	827	827	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**38**	**-38 N**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**38**	**-38 N**

In de begroting zijn, uit voorzichtigheidsoverwegingen, enkele subsidieinkomsten niet geraamd. In 2016 zijn deze subsidies echter allemaal ontvangen. Daarnaast zijn er minder CJG-gelden ontvangen vanuit de gemeenten en zijn meer rijksmiddelen (publieke gezondheidszorg asielzoekers) ontvangen voor preventieve zorg aan asielzoekers. Per saldo leidt dit tot hogere gerealiseerde baten dan begroot.

Er is veel geïnvesteerd in de begeleiding van scholen, de kosten van deze werkzaamheden waren hoger dan geraamd. De dienstverleningsovereenkomst CJG vanuit de gemeenten is gedeeltelijk opgezegd, de (personeels)kosten die gemoeid gaan met de opgezegde contracten lopen nog wel door.

2.1.2 Standaardzorg jeugd

De GGD bevordert gezond en veilig opgroeien van kinderen in de regio. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeenten om deze dienstverlening beschikbaar te stellen en actief aan te bieden aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar.

Wat hebben we gedaan?

Systematisch volgen van de ontwikkelingen van kinderen en jongeren. De JGZ richt zich in de regio op ongeveer 95.000 kinderen, de opvoeders en de directe leefomgeving van het kind. In 2016 is het gelukt de afspraken rondom de standaardcontactmomenten te behalen. 97% (vanuit het RIVM is de streefwaarde 95%) van alle kinderen en jongeren die hier voor in aanmerking kwamen werden door ons gezien. In deze contactmomenten richt de JGZ zich op:

- Voorlichting en advies geven: naast de geplande contacten kwamen ouders ruim 5.100 keer op eigen initiatief naar het inloopspreekuur voor informatie of advies. Daarnaast zijn er in 2016 ongeveer 24.000 telefonische contacten (veel opvoed- en voedingsvragen) geweest, waarvan 8.000 inhoudelijke consulten en 16.000 contactmoment in het kader van afspraken.
- Uitvoeren van het Rijksvaccinatieprogramma: wederom is er sprake van een hoge vaccinatiegraad (Rapport RIVM). Bij alle vaccinaties van de 0-4 jarigen komen de percentages (ruim) uit boven de norm van 95% die de World Health Organisation (WHO) stelt. Bij de 9-jarigen ligt het percentage daar iets onder 94,2%. Hiermee behoren we tot de top van Nederland. Wel zien we een dalende trend in deelname aan de HPV vaccinatie bij 12-jarige meisjes (van 76,3% in 2015 naar 71,2% in 2016; de streefwaarde is 63%). Deze daling is een landelijk fenomeen.

In 2016 hebben wij extra financiële middelen uit het Rijksvaccinatieprogramma ontvangen. Hiervoor zijn vaccinatieprogramma's en vaccinatie inhaalprogramma's uitgevoerd bij zowel asielzoekers- als statushouders.

- Problemen signaleren en specifieke stoornissen vroegtijdig opsporen: dit gaat volgens een vastgesteld programma: Periodiek Gezondheidskundig onderzoek. Naar aanleiding van dit onderzoek kan een vervolgcontact gewenst zijn of een verwijzing naar het (para)medische veld.
- Ontzorgen en normaliseren: de JGZ steekt in op "Ontzorgen en Normaliseren": met uitleg en advies zorgen wegnemen en de situatie normaliseren. Daarmee bijdragen aan het versterken van eigen kracht van ouders en/of jeugdigen en onnodige medicalisering helpen tegengaan. Het goed informeren en makkelijk beschikbaar zijn voor vragen helpt daar bij.

In de zomer van 2016 waren er extra medewerkers nodig om zorg te bieden aan vluchtelingen. Deze extra medewerkers waren niet direct voor handen. Dit is opgelost door zorgvuldig te kijken naar de werkzaamheden van onze eigen JGZ medewerkers en na risicoanalyse te kiezen welke kinderen werden gezien. Daar waar kon is zorg doorgeschoven naar 2017.

Wat heeft het gekost?

Standaardzorg jeugd *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	9.238	6.523	6.813	-291
Baten	1.155	1.286	1.608	-322
Baten (gemeentelijke bijdragen)	8.083	5.237	5.237	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**-31**	**31 V**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-31**	**31 V**

De toename van de baten wordt met name verklaard door de ontvangst van meer rijksmiddelen gekoppeld aan de verhoogde instroom van asielzoekers. Met behulp van deze middelen zijn onder andere consulten en (extra) vaccinaties uitgevoerd. Dit heeft ook tot een grotere inzet van personeel en middelen geleid, wat een toename van de lasten tot gevolg heeft gehad.

2.1.3 Risicozorg jeugd

Uit de standaard contactmomenten op het consultatiebureau, uit de screeningen op scholen en uit signalen van derden komen baby's en kinderen/jeugdigen in beeld die gezondheidsrisico's lopen. In de risicozorg jeugd wordt deze groep verder gescreend, kortdurend begeleid, en indien nodig, toegeleid naar sociale wijkteams, teams gezinscoaches, gebiedsteams en centra voor jeugd en gezin of het (para)medische veld.

Ook wordt deelgenomen aan diverse casusoverleggen. Risicozorg Jeugd is daarmee onlosmakelijk verbonden met Standaardzorg Jeugd.

Wat hebben we gedaan?

Wij hebben de kinderen onder de 18 jaar in beeld gebracht die gezondheidsrisico's lopen. Deze groep werd verder gescreend en begeleid. In totaal zijn in 2016 ruim 23.000 extra contactmomenten uitgevoerd. Daar waar nodig, zijn kinderen/jeugdigen verder toegeleid naar sociale wijkteams, teams gezinscoaches, gebiedsteams, centra voor jeugd en gezin of andere zorgverlening.

Naast deze contacten, zijn de volgende activiteiten in 2016 opgepakt:

- **Verdiepingsgesprekken Jeugd***: o*m gemeenten nog beter te voorzien van informatie over de jeugd in hun gemeenten, hebben er met alle gemeenten verdiepingsgesprekken plaatsgevonden op basis van de verschenen gezondheidsmonitor Jeugd.
- **Uitbreiding dienstverlening gemeenten**: Met diverse gemeenten in de regio heeft de GGD voor 2016 specifieke lokale afspraken gemaakt.
- **Verzuimaanpak***:* M@ZL (een integrale aanpak ziekteverzuimbegeleiding voor het VO) werd op tientallen VO scholen in de regio gestart. De eerste resultaten van deze aanpak zijn positief. 17 Scholen hadden aangegeven in 2016 te willen starten met de methode M@ZL. Met al deze scholen is in 2016 een startgesprek gevoerd. Implementatie van M@ZL verloopt daarna in het door de school aan te geven tempo.
- **Communicatie**: De website en (JGZ) adviesteam 'Over de grens' werd gelanceerd, waar scholen terecht kunnen met vraagstukken rondom jongeren die experimenteren op seksueel gebied en vragen hebben als, wanneer gaat gedrag te ver en hoe om te gaan met incidenten.
- **Pilot Jeugdhulp asielzoekers***:* Per 1 september is, in opdracht van COA en Menzis, een pilot tussen de AZC's in Midden-Limburg, GGD, CJG en de gemeenten Echt-Susteren, Weert en Leudal gestart, met als doel de jeugdhulp voor asielzoekers zo regulier mogelijk te organiseren.
- **Depressie bij jongeren:** In de regio is op intensieve samenwerking tussen de JGZ en GGZ (Vincent van Gogh) ingezet, met als doel dat depressies beter en sneller worden gesignaleerd en behandeld worden. De doorontwikkeling van dit project vindt plaats in 2017.
- **Meldcode kindermishandeling:** medewerkers zijn bijgeschoold over de nieuwe Meldcode in samenwerking met Veilig Thuis en de politie.

Wat heeft het gekost?

Risicozorg jeugd *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	3.689	2.876	2.847	29
Baten	110	98	147	-49
Baten (gemeentelijke bijdragen)	3.579	2.778	2.778	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**-78**	**78 V**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-78**	**78 V**

In 2016 zijn enkele projectgelden vrijgevallen, deze zorgen voor een hogere realisatie van de baten.

2.1.4 Inspecties kinderopvang

De GGD voert toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang in de regio uit. In opdracht van de gemeenten worden alle locaties elk jaar bezocht. Er is sprake van risico gestuurd toezicht, waarbij de inspectieactiviteit wordt afgestemd op het risicoprofiel van de locatie. De inspecteur heeft de opdracht om een oordeel te geven over het feit of de kwaliteitseisen van de Wet kinderopvang (WKO) worden nageleefd.

Wat hebben we gedaan?

Op basis van het risicogestuurd toezicht zijn in 2016 435 controles uitgevoerd. Dit betreft 97% van alle opvanglocaties. De norm die geldt is dat voor 100% van de geregistreerde locaties geldt dat er sprake moet zijn van jaarlijks toezicht. De ontbrekende 3% is veroorzaakt door ziekteverzuim waarbij er geen mogelijkheid was tot inhuur op het einde van het jaar.
In 2016 zijn we van start gegaan met de voorbereidingen op Het Nieuwe Toezicht voor inspecties kinderopvang per 1-1-2018. Deze voorbereidingen krijgen een intensiever vervolg in 2017.

Wat heeft het gekost?

Inspecties Kinderopvang *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	643	731	684	47
Baten	617	749	597	151
Baten (gemeentelijke bijdragen)	26	-18	-18	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**105**	**-105 N**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**105**	**-105 N**

In 2016 is een aantal processen geoptimaliseerd binnen de WKO. Doordat optimalisatie van de processen pas halverwege het jaar heeft plaatsgevonden is het financieel resultaat achtergebleven. Tevens is de omzet achter gebleven bij de bijgestelde raming. In 2017 zal de raming op basis van een meer reële inschatting bijgesteld worden.

2.1.5 Preventie specialismen

Het programmaonderdeel preventie specialismen richt zich op het voorkómen van infectieziekten door middel van reizigersadvisering, technische hygiënezorg en preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen. De GGD adviseert bij evenementen en bij risicolocaties en voert inspecties op naleving van de gezondheidsvoorschriften uit. Ook verzorgt de GGD vaccinaties en voorlichting van risicogroepen en reizigersvaccinaties als onderdeel van de reizigersadvisering.

Wat hebben we gedaan?

Infectieziektebestrijding: GGD'en in Vlaanderen en Zuid-Nederland zijn gezamenlijk, ondersteund door EU-subsidie, een project gestart ten aanzien van de bestrijding van toenemende antimicrobiële resistentie (AMR). In de tweede helft van 2016 is er veel tijd besteed aan de aanpak AMR, door VWS in het kader van het voorzitterschap van de EU tot speerpunt verheven.
Een eerste oriënterend gesprek met belangrijkste partners heeft eind 2016 plaatsgevonden en subsidie via VWS is toegezegd.

Technische hygiënezorg*:* De GGD is gestart met de risico-inventarisatie (infectieziektepreventie verpleeg- en verzorgsector) die in 2017 in de hele regio gaat plaatsvinden. Daarnaast is er vervolg gegeven aan gesprekken met gemeenten over de zorg voor inspecties in seksinrichtingen.

Voorlichting risicogroepen: Er is voorlichting gegeven aan sekswerkers via internetveldwerk en is een inloopspreekuur gestart voor MSM (Mannen die Seks hebben met Mannen). In 2016 lag de focus op onderwijs en instructies voor scholen en AZC's met betrekking tot seksuele gezondheid.

Reizigerszorg*:* Samen met 21 andere GGD'en stellen wij ons ten doel onze burgers zo volledig mogelijk te adviseren over gezondheid op reis. In 2016 hebben er bijna 5400 consulten plaatsgevonden, 2800 herhalingsconsulten en 195 telefonische consulten.

We leveren diverse reisartikelen aan zoals muggenwering in de vorm van DEET of klamboes. Er zijn 17 verschillende artikelen. In totaal zijn er 1653 artikelen verkocht. Daarnaast zijn er in 2016 1853 recepten afgegeven voor middelen tegen malaria, hoogteziekte of antibiotica.

Vaccins top 5	
DTP	2.991
Hepatitis A	2.200
Hepatitis A/B	2.166
Hepatitis B	1.183
Gele Koorts	763
Overige vaccins	1.730

In 2016 is een productiestijging te zien van 7% ten opzichte van de begroting 2016. De toerekening van overhead op dit product heeft plaatsgevonden op historische uitgangspunten. Op dit moment vindt er een analyse plaats van de reële overhead van dit product.

Wat heeft het gekost?

Preventie specialismen *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	860	679	668	10
Baten	654	649	696	-47
Baten (gemeentelijke bijdragen)	206	30	30	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**-57**	**57 V**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-57**	**57 V**

Door de aantrekkende economie ondernemen meer mensen een verre reis en hebben daarvoor een vaccinatie nodig. Er zijn meer consulten en vaccins verkocht dan begroot.

2.1.6 Standaardzorg specialismen

Standaardzorg specialismen omvat activiteiten op het gebied van de algemene infectieziektebestrijding, medische milieukunde, onderdelen van technische hygiënezorg, forensische geneeskunde (lijkschouw), tuberculosebestrijding en bestrijding van seksueel overdraagbare aandoeningen.

Wat hebben we gedaan?

Infectieziektebestrijding: Er was, mede als gevolg van de instroom asielzoekers, een toename van het aantal gemelde infectieziektes. In 2016 zijn nieuwe verwijsrichtlijnen (Korte Keten) in werking getreden, het is nog te vroeg om hiervan de resultaten te melden.

Medische milieukunde: Naast de reguliere advisering is een aantal preventieve acties uitgevoerd, zoals ondersteuning naar gemeenten als het gaat om de omgevingswet. In dit kader zijn er diverse presentaties gegeven, kennismakingsgeprekken gevoerd en tevens wordt er aangehaakt bij het gremium “afstemming omgevingswet” (ketenoverleg Noord-Noord Limburgse gemeenten). Via een aantal gemeenten zijn we betrokken bij het ruimtelijk ordeningstraject (o.a. overleggen, herinrichtingsplannen, themabijeenkomsten). Samen met het RIVM is een regionale informatiebijeenkomst georganiseerd waar de resultaten van het onderzoek 'Veehouderij en Gezondheid Omwonenden’ zijn gepresenteerd.

Totaal aantal vragen/meldingen: 217
- 89 vragen van instellingen (o.a. gemeenten, scholen, kinderopvang). De vragen hebben betrekking op o.a. de aspecten bodem, lucht, geluid, elektromagnetische velden, asbest, rookoverlast, (intensieve) veehouderij. De vragen van de kinderopvang betreffen binnenmilieu-gerelateerde vragen
- 67 vragen burgers betreft eveneens alle bovengenoemde deelgebieden binnen het milieuwerkveld
- 56 vragen van burgers inzake binnenklimaat
- 5 eikenprocessierups gerelateerde vragen

Technische hygiënezorg*:* In 2016 zijn inspecties van asielzoekerscentra (4), inspecties van tattoo en piercingzaken (29), huisbezoeken en rapportages ten aanzien van vervuilingen (5) en advisering van Vincent van Gogh uitgevoerd.

Forensische geneeskunde*:* Als gevolg van een gewijzigde visie bij de politie heeft de afname voor arrestantenzorg zich voortgezet in 2016; dit betekent dat er 13% minder ondersteuning werd gevraagd ten opzichte van de begroting.

Tuberculosebestrijding*:* In het derde kwartaal van 2016 is het landelijk IMS systeem (Image Management Systeem/digitaal röntgenfotoarchief) geïmplementeerd waardoor röntgenbeelden landelijk onderling uitwisselbaar zijn. In 2016 is twee maal voorlichting gegeven over het herkennen van tuberculose en het laagdrempelig doorverwijzen naar de tuberculoseafdeling. Dit krijgt een vervolg in 2017.
Screeningen van immigranten en gedetineerden zijn volgens afspraak uitgevoerd.
In 2016 zijn de volgende resultaten behaald[1].

- 85% voltooide behandelingen bij latente tuberculose-infectie (LTBI) zijn behaald.
- Bij actieve tuberculose is de groep patiënten die in de 2e helft van 2016 gediagnosticeerd zijn nog niet klaar met de behandeling.
  Door verhuizing naar het buitenland met onbekende bestemming (uitgeprocedeerde asielzoeker), het overlijden van een patient en door de verlenging van de behandelduur van 2 patienten, is het resultaat 78%.
- Het percentage van kinderen die in aanmerking komen voor BCG vaccinatie en ook daadwerkelijk gevaccineerd zijn ligt rond de 85%. De vangnetfunctie door het consultatiebureau 0-4 jaar levert een verhoging op van de vaccinatiegraad, met name van de kinderen die in eerste instantie niet verschenen voor de vaccinatie. Ouders maken nu vaker dan voorheen gebruik van het aanbod voor de BCG vaccinatie.

Seksuele gezondheid: In 2016 zijn opnieuw de voorwaarden aangescherpt voor mensen die in aanmerking komen voor een kosteloos consult, om te kunnen voldoen aan het door het RIVM gestelde plafond (max 2000 met een marge van 10%) in de subsidieregeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg. In 2016 zijn 2.177 soa-consulten uitgevoerd en 177 sense consulten (gesprekken met jongeren over seksualiteit, anticonceptie en (ongewenste) zwangerschap).

[1] Norm: 85% voltooide behandelingen voor LTBI en actieve TBC binnen termijn van behandelschema, 85% van de kinderen die in aanmerking komen voor BCG zijn gevaccineerd

Wat heeft het gekost?

Standaardzorg specialismen *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	2.930	2.582	2.639	-57
Baten	1.336	1.443	1.450	-6
Baten (gemeentelijke bijdragen)	1.594	1.139	1.139	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**50**	**-50 N**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**50**	**-50 N**

Door het gebrek aan aanbod op de arbeidsmarkt is gebruik gemaakt van de inhuur van een deskundige infectiepreventie. Dit maakt dat de lasten in dit programmaonderdeel zijn gestegen.

2.1.7 Risicozorg specialismen

Risicozorg specialismen omvat de inzet bij dagelijkse incidenten en calamiteiten, het invulling geven aan de taken op het vlak van de rampenbestrijding en crisisbeheersing, het verlenen van laagdrempelige medische en/of psychische zorg, outbreak management (psychosociale hulpverlening) en forensische taken.

Wat hebben we gedaan?

Er is in 2016 geen beroep gedaan op een opgeschaald Psychosociale Hulpverleningsproces. Het scenarioteam is vijf keer ingezet voor dreigende maatschappelijke onrust bij zedenzaken. Ook heeft in 2016 een grootschalige oefening plaatsgevonden en is het GGD Rampen Opvang Plan (GROP) vastgesteld in de regio Limburg-Noord.

Wat heeft het gekost?

Risicozorg specialismen *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	236	191	162	29
Baten	27	20	12	8
Baten (gemeentelijke bijdragen)	209	171	171	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**-21**	**21 V**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-21**	**21 V**

In 2016 is minder inzet van de Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen gevraagd, waardoor de lasten achterblijven op de begroting.

2.1.8 Kennis & Innovatie

Kennis en innovatie wordt beschikbaar gesteld in de vorm van onderzoeken en onderzoeksrapporten, monitors en (wijk)rapportages met betrekking tot gezondheidsbedreigingen op collectief niveau gericht op jeugd, ouderen en overige specifieke doelgroepen.

Wat hebben we gedaan?

2016 stond in het teken van twee grootschalige monitor onderzoeken: enerzijds de rapportage van de resultaten van de Gezondheidsmonitor Jeugd en anderzijds de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. Bij beide monitoren hebben we succesvol gestuurd op het terugdringen van de doorlooptijd van de oplevering van de rapportage.

Gezondheidsmonitor Jeugd: De resultaten zijn onder de aandacht gebracht van scholen en gemeenten, onder andere via een digitaal dashboard. De resultaten geven een impuls aan het schoolgezondheidsbeleid en het gemeentelijke jeugdgezondheidsbeleid. In 2016 is er een start gemaakt met het verder (daar waar nodig) uitsplitsen van de resultaten op wijkniveau, zodat in 2017 nog verder ingezoomd kan worden op lokale kansen om de gezondheid van jongeren te bevorderen.

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen: In het najaar van 2016 heeft de uitvraag voor de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen plaatsgevonden. In 2016 is veel geïnvesteerd in de voorbereiding, communicatie en roll-out van deze monitor.

Naast de (grootschalige) monitors bij de verschillende doelgroepen, heeft de GGD in opdracht van gemeenten geadviseerd over enkele kleinschalige onderzoeksprojecten en/of deze uitgevoerd. In het najaar van 2016 is het landelijk onderzoek “seks onder je 25e” gestart. De resultaten van dit onderzoek worden in het 3e kwartaal van 2017 verwacht.

Wat heeft het gekost?

Kennis en Innovatie *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	382	434	387	46
Baten	12	0	32	-32
Baten (gemeentelijke bijdragen)	358	434	434	0
Saldo van baten en lasten	**12**	**0**	**-78**	**78 V**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	12	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-78**	**78 V**

In het programmaonderdeel Kennis en Innovatie blijven de lasten achter op de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet inzetten van tijdelijke vacaturereruimte.
Eind 2016 zijn provinciale projectgelden ontvangen die niet waren geraamd. Dit draagt ertoe bij dat de gerealiseerde baten hoger zijn dan begroot.

2.2 Programma Centraal Meld- en Actiepunt

Het Centraal Meld- en Actiepunt (CMA) bewaakt de toegang van cliënten naar de maatschappelijke opvang (MO), voert regie over de in-, door- en uitstroom naar en vanuit de maatschappelijke opvanginstellingen naar de hoogst haalbare woonsituatie van een individu en het vervult een consultfunctie voor preventie en herstel van cliënten. Het werkgebied van het CMA omvat de regio Limburg-Noord.

Ontwikkelingen in 2016

Vooruitlopend op de uitwerking van de visie en het takenpakket van het CMA, zijn in 2016 de volgende werkzaamheden verricht:

- Ketenregie; verbindingen leggen tussen organisaties in het MO domein:
- Intensieve bijdrage aan het opnieuw vormgeven van proces en inhoud rondom monitoring en aanlevering van data ten behoeve van de monitor MO;
- Voeren van procesregie rondom Multicomplexe casussen waarbij het accent op dak- en thuisloosheid ligt (tussen de 6 en 10 lopende casussen per week);
- Sturen op uitstroom uit crisisopvangen na 12 weken en monitoren trajectplannen in crisisopvangen;
- Tweetal seminars en bestuursconferentie GGD. Het CMA heeft voor vele ketenpartners, collega's en regionale bestuurders presentaties gehouden als onderdeel van het ZVH (Zorg- en Veiligheidshuis), dan wel voor expertise in relatie tot GGD onderwerpen. Ook heeft het CMA een intensieve bijdrage in de coördinatie en voorbereiding geleverd;
- Media en nieuwsbrief. CMA heeft samen met ZVH een stuk opgepakt omtrent profilering ZVH door middel van een gezamenlijke nieuwsbrief.

Wat heeft het gekost?

Programma Centraal Meld- en Actiepunt (CMA) *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	507	550	416	351	65
Baten	0	0	0	0	0
Baten (gemeentelijke bijdragen)	582	573	438	438	0
Saldo van baten en lasten	**-76**	**-23**	**-22**	**-86**	**65 V**
Stortingen in reserves	92	23	22	86	-65
Onttrekkingen uit reserves	16	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 -**

In 2016 is de begrote vacatureruimte tijdelijk, niet volledig ingezet, gedurende 2016 is de bezetting weer op volle sterkte gebracht. De storting in de reserve vindt plaats om eventuele frictiekosten in de toekomst op te kunnen vangen.

2.3 Programma Veiligheid: Risicobeheersing

Gemeenten willen een veilige woon- en leefomgeving voor hun inwoners. Sociale veiligheid is daarbij een belangrijk aandachtsveld, maar ook doelen op het vlak van de fysieke veiligheid zoals vermindering van het aantal incidenten en calamiteiten zijn voor gemeenten erg belangrijk. Hierbij werken zij samen met professionals, zoals met de politie en Veiligheidsregio. Ook zetten zij in op versterken van de betrokkenheid en vergroting van het zelf oplossend vermogen van hun inwoners en ondernemers.
De Veiligheidsregio helpt gemeenten hierbij. In het programma Veiligheid-Risicobeheersing biedt zij gemeenten deskundige hulp bij het voorkomen en beperken van (brand)incidenten en bij het indammen van brandrisico's. Brandveilig Leven is specifiek gericht op het voorkomen van branden en ongevallen door het stimuleren van brandveilig gedrag bij burgers, organisaties en bedrijven. In vergunningstrajecten zorgt de Veiligheidsregio voor deskundige advisering op het gebied van de ruimtelijke, industriële en gebruiksveiligheid en in bouwtrajecten.

Ontwikkelingen in 2016

Over het hele programma van risicobeheersing zien we een verschuiving in de omvang van de deelprogramma's. Een trend die zich in 2015 al aankondigde, heeft zich in 2016 doorgezet. De verschuivingen zijn substantieel en komen mede voort uit de bijstellingen die hebben plaatsgevonden in de uitgangspunten voor de inrichting van de processen. Daarnaast maakt de beperkte activiteit in het bouwsegment dat er minder adviesaanvragen voor bouwvergunningen binnenkomen dan geraamd. Dat geldt ook voor de industriële sector. Daar tegenover staat een stijging van het aantal middelgrote en grote evenementen in de regio. We hebben dan ook meer capaciteit ingezet op het deelprogramma gebruiksveiligheid, waar evenementenadvisering een onderdeel van is.

Naast de ontwikkelingen in de markt hebben we in toenemende mate te maken met ingrijpende veranderingen in onze omgeving. Afgelopen half jaar heeft de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet een grote vlucht genomen. Dat betekent dat we significant meer tijd van de specialisten en adviseurs hebben besteed aan overleg en afstemming hierover met gemeenten, de landelijke werkgroep en de interne beleidsvoorbereiding. Dit is terug te zien in een grotere inzet van onze capaciteit op de deelprogramma's ruimtelijke veiligheid en overige risicobeheersing.

Tot slot hebben we het afgelopen jaar concreet een start kunnen maken met een aantal pilots, die de transitie van regelgericht naar risicogericht werken handen en voeten geven. We hebben ook hier, meer dan voorzien, capaciteit ingezet voor met name afstemming en overleg met gemeenten en maatschappelijke partners.

Wat heeft het gekost?

Totaal Programma Veiligheid: Risicobeheersing *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	5.028	4.314	3.655	3.779	-124
Baten	968	824	623	687	-65
Baten (gemeentelijke bijdragen)	3.910	3.490	2.605	2.605	0
Saldo van baten en lasten	**150**	**0**	**427**	**486**	**-59 N**
Stortingen in reserves	39	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	189	0	427	427	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**59**	**-59 N**

Het programma Risicobeheersing sluit op een nadeel van € 59k. Belangrijkste reden hiervoor is de hogere personele lasten als gevolg van inhuur van personeel.

Over het hele programma zien we daarnaast een verschuiving in de omvang van de programmaonderdelen. De verschuivingen zijn substantieel en komen mede voort uit de bijstellingen die hebben plaatsgevonden in de uitgangspunten voor de inrichting van de processen. Daarnaast maakt de beperkte activiteit in het bouwsegment dat er minder adviesaanvragen voor bouwvergunningen binnenkomen dan geraamd. Dat geldt ook voor de industriële sector. Daarentegen stijgt nog steeds het aantal middelgrote en grote evenementen in de regio. We hebben dan ook meer capaciteit ingezet op het programmaonderdeel gebruiksveiligheid, waar evenementenadvisering een onderdeel van is. In de begroting 2018 wordt de personele inzet op de diverse programmaonderdelen herijkt.

2.3.1 Ruimtelijke veiligheid

Wat hebben we gedaan?

De Veiligheidsregio brengt adviezen uit gericht op het beheersen van omgevingsrisico's. De advieswerkzaamheden omvatten: externe veiligheid bestemmingsplannen, omgevings- en trajectbesluiten, routering gevaarlijke stoffen, infrastructurele wijzigingen, realiseren van bluswatervoorzieningen en keurmerk veilig wonen/ondernemen.

In 2016 zijn 89 adviezen externe veiligheid verstrekt, iets meer dan geraamd. Daarnaast zijn 44 formele adviezen gegeven met betrekking tot gemeentelijke trajecten (o.a. omgevings- en trajectbesluiten, routering gevaarlijke stoffen, adviestraject bluswatervoorziening). In dit deelprogramma wordt veel tijd besteed aan vooroverleg en de informele adviesrol van de brandweer. In totaal is 4.653 uur besteed aan dit deelprogramma. Dat is meer dan geraamd.

2.3.2 Industriële veiligheid

Wat hebben we gedaan?

De Veiligheidsregio voert werkzaamheden uit gericht op het adviseren over, toezien op en eventueel handhaven van de beheersing van industriële risico's. Tot deze werkzaamheden behoren het beoordelen van veiligheidsrapporten, aanwijzing van bedrijfsbrandweren, advies betreffende opslag van vuurwerk en explosieve stoffen, advies externe veiligheid Wet Milieubeheer en inspecties en handhaving BRZO (Besluit risico's zware ongevallen).

Het aantal verstrekte adviezen bedroeg 53, lager dan geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt door het beperkte aantal aanvragen dat is afgegeven in het kader van WABO-milieu (WABO staat voor Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). Een belangrijke verklaring hiervoor is dat een deel van de aanvragen integraal is opgepakt samen met het advies Externe Veiligheid en niet meer apart wordt geregistreerd. Het aantal BRZO-inspecties is gelijk gebleven aan vorig jaar.

2.3.3 Bouwveiligheid

Wat hebben we gedaan?

De Veiligheidsregio adviseert over brandveiligheidsaspecten in het kader van bouwvergunningtrajecten: bouwkundige maatregelen, technische installaties, bereikbaarheid en bluswatervoorzieningen op objectniveau. Controle tijdens en na de bouw kunnen van deze werkzaamheden deel uitmaken.

Het aantal verstrekte adviezen (incl. controles) bedroeg 901, vergelijkbaar met de raming. Voor bouwveiligheid zijn wel duidelijk minder uren besteed, ten gunste van het deelprogramma gebruiksveiligheid. Een van de redenen is dat er minder grootschalige ontwikkelingen zijn geweest, waardoor gemiddeld genomen minder capaciteit is ingezet voor per bouwplanadvisering.

2.3.4 Gebruiksveiligheid

Wat hebben we gedaan?

De Veiligheidsregio adviseert over brandveilig gebruik van bouwwerken en bij risicovolle en/of grootschalige evenementen, de zogenaamde evenementenadvisering. Daarnaast wordt binnen dit deelprogramma vorm en inhoud gegevens aan brandveilig leven. Brandveilig Leven staat voor samen met partners werken aan bewustwording en gedragsverandering bij burgers en instellingen om de veiligheid en zelfredzaamheid van mensen te vergroten. Met als uiteindelijk doel minder branden, minder slachtoffers en minder schade tegen lagere kosten voor de maatschappij. Ook in 2016 werd met name ingezet op burgers die weinig of geen invloed hebben op brandrisico's, deze risico's niet of onvoldoende kunnen inschatten of onvoldoende handelingsperspectief hebben.
In 2016 zijn in het kader van gebruiksveiligheid 928 adviezen uitgebracht (228 bouwwerken en 797 evenementen). Er is meer tijd geïnvesteerd in gebruiksveiligheid dan geraamd. We zien een toename in de advisering op evenementen, zowel in aantal als in complexiteit.

Gemeenten vragen in toenemende mate ondersteuning van de VRLN bij het proces van vergunningverlening. Het programmaonderdeel “gebruik” dat op objectniveau met gemeenten is afgesproken is uitgevoerd. Dit zijn 1.164 controles in totaal. In het jaar 2016 is de ruimte voor maatwerk veelal ingenomen door extra capaciteit voor evenementen. Controles zijn uitgevoerd voor de categorieën met de hoogste prioriteit (grootste risico) en voor een beperkt deel voor lokaal maatwerk.

Brandveilig leven (BVL)
Binnen brandveilig leven hebben 3.700 mensen deelgenomen aan een van de voorlichtingsactiviteiten. Belangrijke doelgroepen zijn jongeren en senioren. Op 36 scholen in de regio werd het brandpreventieprogramma uitgevoerd, waaraan 1.875 leerlingen hebben deelgenomen. In de focusgemeenten is ingezet op maatwerkactiviteiten, waarbij ruim 350 mensen zijn bereikt. Daarnaast werden 20 seniorenpanels gehouden met 300 deelnemers en zijn in 52 zorginstellingen voorlichtingsactiviteiten opgezet rondom brandveiligheid.

2.3.5 Overig risicobeheersing (onderzoek, beleid en projecten)

Wat hebben we gedaan?
Binnen dit programmaonderdeel zijn onder meer de volgende specifieke activiteiten uitgevoerd:

- De Veiligheidsregio onderhoudt een actueel regionaal risicoprofiel. Dat is wettelijk verplicht. Het profiel vormde de basis voor het Beleidsplan 2016-2019 dat de Veiligheidsregio op basis van de Wet veiligheidsregio’s heeft opgesteld. Het nieuwe risicoprofiel en het beleidsplan zijn in 2015 aangeboden aan het algemeen bestuur en begin 2016 vastgesteld. Tevens is er een eerste versie van het dynamisch brandrisicoprofiel gemaakt in 2016.
- Prioriteit heeft ook de samenwerking met de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD). In 2015 hebben we geparticipeerd in de gezamenlijke werkgroep Informatievoorziening en Processen. Resultaat hiervan is dat we een gezamenlijke methodiek probleemanalyse voor brandveiligheid hebben vormgegeven. Deze methodiek wordt vanaf 2016 gehanteerd.
- Het project TOOM (terugdringen ongewenste en onechte meldingen) is in 2016 afgerond. Dit project heeft geleid tot een reductie van ongewenste meldingen van 65%: 15% meer dan de landelijke doelstelling.
- Het project bluswatervoorziening heeft in 2016 een concept regionaal modelbeleid ‘Bluswater en bereikbaarheid’ opgeleverd. De intensieve samenwerking met de WML hierin heeft als bijvangst opgeleverd dat we de digitale brandkraangegevens van WML kunnen gaan ontsluiten voor de bevelvoerders van de brandweer, zodat zij tijdens een uitruk beschikken over alle relevante informatie m.b.t. bluswatervoorzieningen.
- In 2016 is een pilot uitgevoerd met koepelorganisatie De Zorggroep om te komen tot een eenduidige en risicogerichte aanpak brandveiligheid voor alle werklocaties van De Zorggroep. In 2017 wordt deze methodiek verder uitgewerkt en geïntegreerd met de

aanpak van “Geen nood bij brand”. Deze integrale aanpak komt in de loop van 2017 of 2018 gefaseerd beschikbaar voor alle zorginstellingen in de regio.

- In het kader van duurzame gedragsverandering is het onderzoek naar brandveiligheidsgedrag bij senioren in 2016 afgerond.

2.4 Programma Veiligheid: Incidentbestrijding

Het programma Veiligheid-incidentbestrijding heeft tot doel adequate hulp en bijstand te verlenen bij brand en andere noodsituaties door brandbestrijding, hulpverlening en coördinatie van de inzet van hulpdiensten. De Veiligheidsregio zorgt voor (de inzet van) een geoefende, parate en professionele hulpverleningsorganisatie (brandweer) die adequaat en effectief optreedt bij ongevallen en rampen van uiteenlopende aard. Zij coördineert multidisciplinair optreden van hulpdiensten en onderhoudt en actualiseert de daarbij geldende (opschaling)procedures en afspraken. Ook de coördinatie van de geneeskundige hulpverlening (de GHOR) valt hierbinnen.

Het programma kent de volgende 5 programmaonderdelen: basisbrandweerzorg, brandweerspecialismen en grootschalig/bijzonder optreden, GHOR, gemeentelijke processen en crisisbeheersing/multidisciplinaire samenwerking.

Wat heeft het gekost?

Totaal Programma Veiligheid: Incidentbestrijding *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	32.239	31.608	25.241	25.007	234
Baten	7.354	7.229	5.139	5.186	-47
Baten (gemeentelijke bijdragen)	24.052	24.358	20.081	20.081	0
Saldo van baten en lasten	**833**	**21**	**21**	**-260**	**281 V**
Stortingen in reserves	284	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	1.117	21	21	21	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-0**	**-281**	**281 V**

De toelichting op het financiële resultaat is opgenomen bij de programmaonderdelen.

2.4.1 Basisbrandweerzorg

Wat hebben we gedaan?

De Veiligheidsregio voert de operationele brandweerzorg uit. Deze omvat het voorkomen en bestrijden van branden en van ongevallen anders dan brand die gevaar voor mens en dier (kunnen) opleveren. De regio beschikt hiervoor over 31 brandweerposten, 61 etmaalmedewerkers (beroeps), 50 repressief inzetbare dagdienstmedewerkers (beroeps) en 800 vrijwilligers. Landelijk komen er steeds vaker signalen dat er problemen zijn om het vrijwilligersbestand op peil te houden en de paraatheid te

kunnen garanderen. Ook in onze regio merken wij dit. Zeker overdag zijn wij voor een groot deel afhankelijk van de coulance van de werkgevers van onze vrijwilligers. Om in de toekomst brandweerzorg te kunnen blijven leveren is het van belang een goede relatie op te bouwen met lokale ondernemers. Door onze inspanningen is momenteel de paraatheid nog niet direct in het geding, maar het is niet uitgesloten dat in de nabije toekomst extra maatregelen nodig zijn om de paraatheid te kunnen blijven waarborgen.

Het aantal uitrukken bedroeg 3.395, vergelijkbaar met de afgelopen jaren. In 1.093 gevallen betrof het een uitruk voor brand. De overige uitrukken betreffen hulpverlening/ongevallen (16%), dienstverlening (27%) en uitrukken op basis van een automatisch brandalarm (24%).

Arbeidshygiëne brandweer
Uit onderzoeken in diverse landen blijkt dat bepaalde typen kanker vaker voorkomen bij brandweermensen. De oorzaak wordt gelegd bij de hygiëne rond brandbestrijding en de opname via de huid van kankerverwekkende stoffen in rook en roet. In 2015 is dit in Nederland bekend geworden en dat heeft geleid tot veel media-aandacht maar ook ongerustheid bij brandweerpersoneel. Inmiddels is de landelijke ‘handreiking schoon werken’ beschikbaar. De brandweer in Limburg-Noord werkt sinds 1 oktober 2016 conform deze landelijke richtlijnen. Het bestuur heeft ingestemd met een aantal uitvoeringsmaatregelen op basis van de principes van de genoemde handreiking. We zijn gestart met pragmatische en relatief eenvoudig te implementeren maatregelen. Hierbij is ook gekeken welke maatregelen andere Veiligheidsregio’s nemen zodat we niet uit de pas lopen. De implementatie van deze maatregelen loopt door tot in 2017/2018. Voor 2017 en volgende jaren zijn de kosten opgenomen in de begroting. Voor 2016 is dit niet het geval. Invoering van maatregelen rondom arbeidshygiëne hebben in 2016 geleid tot een kostenstijging van € 178k. Door onduidelijkheid in de regelgeving is een deel van de aanpassingen met enige vertraging in de loop van 2016 in gang gezet. Een deel van het budget 2016 (€ 80k) is dan ook doorgeschoven voor uitgaven die doorlopen tot in de eerste helft van 2017.

Materieel brandweer
De brandweer maakt gebruik van een breed scala aan materieel voor het uitvoeren van taken. Dit varieert van klein materieel voor de dagelijkse praktijk tot groot materieel zoals blus- en hulpverleningsvoertuigen. Sinds 2009 is invulling gegeven aan de regionalisering van de brandweer. Achtereenvolgens zijn de districten Weert (2009), Venlo (2011), Venray (2012), Roermond (2013) en Maas en Peel (2014) opgenomen binnen de Veiligheidsregio. Hierbij is ook al het aanwezige materieel en overgenomen, waarbij niet gekozen is voor het principe “schoon door de poort”. Dat betekent dat het materieel is overgenomen zonder toetsing van kwaliteit en beschikbare exploitatie- en vervangingsbudgetten. Dit heeft geleid tot grote verschillen in kwaliteit en kwantiteit, in afschrijvingstermijnen en het wel of niet aanwezig zijn van vervangingsbudgetten. Bovendien is er geen sprake van standaardisering en uniformering van het materieel. In 2016 is al het materieel in kaart gebracht, zijn afschrijvingstermijnen geharmoniseerd en kredieten aangepast. Vervolgens is gestart met een inhaalslag om materieel te vervangen. Hierbij wordt alleen materieel vervangen dat technisch volledig afgeschreven is. Dit leidt bij ongewijzigd beleid mogelijk op termijn tot een

kostenverhoging. De VRLN werkt momenteel aan oplossingen waarmee deze kostenstijgingen in 2018 en eventueel volgende jaren opgevangen kunnen worden.

Centrale werkplaats brandweer (CWB)
In 2016 is besloten om de CWB te sluiten en de werkzaamheden onder te brengen binnen de teams materieel en onderhoud. Van de 4 fte voor de CWB is 2 fte ingezet op beschikbare vacatureruimte binnen materieelbeheer. Ook de resterende 2 fte wordt ingezet ten behoeve en ten laste van materieel en onderhoud.
Huisvesting
Op 1 januari 2017 is de huisvesting brandweer op uniforme wijze onderdeel van de begroting van de VRLN. Per kazerne zijn hiertoe in 2016 de huisvestingslasten bepaald. Het geheel wordt vervolgens via de vastgestelde geharmoniseerde verdeelsleutel toegerekend aan de gemeenten. In dat kader hebben de gemeenten in 2016 (of op basis van afspraken met uitloop in 2017) het achterstallig onderhoud aan de kazernes weggewerkt.
Vanaf 2017 gelden voor alle 26 kazernes die nog in eigendom zijn van de gemeenten uniforme huurcontracten. Deze zijn voorbereid in 2016. Bij een aantal kazernes is mogelijk sprake van nieuwbouw, waarbij het wegwerken van het achterstallig onderhoud vooralsnog “on hold” is gezet.

Harmonisatie 24-uurs diensten Venlo en Roermond
In 2016 is een aanvang gemaakt met het harmoniseren van de beroeps 24-uurs diensten van Roermond en Venlo. Centrale doelstellingen van deze harmonisatie zijn het gelijk trekken van de arbeidsvoorwaarden, duurzaam en gegarandeerde paraatheid en het verbeteren van uitwisselbaarheid en flexibiliteit. Aan het einde van het traject (medio 2018/2019) zal er sprake zijn van één beroepsdienst Limburg-Noord die (minimaal) verdeeld is over de centrumposten Roermond en Venlo. Vanwege de pensioenacties in 2016 heeft het traject enige tijd stil gelegen. Eind 2016 is het proces hervat en verwacht wordt dat in 2017 de eerste resultaten zichtbaar worden. Financiële effecten moeten binnen het project nog in kaart worden gebracht.

Herijking operationele grenzen
Binnen de regio Limburg-Noord werkt de brandweer sinds 2012 op basis van operationele grenzen. Daarbij geldt het centrale principe dat onze inwoners recht hebben op de snelste hulp. Daarbij is het niet belangrijk uit welke gemeente een brandweereenheid afkomstig is. In 2016 is na een intensief traject met teamleiders, postcommandanten en bestuurders een upgrade van deze grenzen vastgesteld op basis van de actuele uitruktijden van de afgelopen jaren. Het traject heeft geen specifieke financiële effecten met zich meegebracht.

Beleid voluntairs
Binnen de brandweer Limburg-Noord kennen we de door het bestuur vastgestelde visie op vrijwilligheid. Vrijwilligers vormen bij de brandweer immers een zeer belangrijk fundament voor onze basis- specialistische en grootschalige brandweerzorg. In de visie is opgenomen dat we graag willen werken met voluntairs. Dit zijn (vrijwillige) medewerkers die niet repressief functioneren maar voor andere taken kunnen worden ingezet. Voorbeelden hiervan zijn voorlichting geven op scholen en aan ouderen of het ondersteunen bij

oefeningen. In 2016 hebben we onder meer met de OR nadere afspraken gemaakt over de condities waarbinnen voluntairs werkzaam kunnen zijn. Daarmee lopen we voorop in brandweer Nederland en geven we duidelijkheid naar ons vrijwilligersveld. Financiële effecten van dit beleid worden opgevangen binnen de reguliere begroting.

Vakbekwaamheid
Binnen vakbekwaamheid kan een onderscheid gemaakt worden tussen vakbekwaam worden (opleiden) en vakbekwaam blijven (oefenen).

In 2016 stond voor vakbekwaam de verdere certificering op de rol. Een traject dat in 2015 is ingezet. Certificering van het opleidingsbureau is een voorwaarde om examens te mogen afnemen. Binnen het brandweeronderwijs wordt de komende jaren het kwaliteitssysteem van toezicht en normering van toepassing. De kwaliteit van aanbieders van brandweeropleidingen maakt expliciet deel uit van dit kwaliteitssysteem. Hiertoe hebben een aantal opleidingsinstituten en veiligheidsregio's in samenwerking met het IFV een waarderingskader ontwikkeld. Aan de hand van dit waarderingskader vinden er audits plaats bij opleidingsinstituten om de kwaliteit in kaart te brengen. In 2016 heeft de audit bij de Veiligheidsregio Limburg-Noord plaatsgevonden. In 2017 en 2018 zullen de uitkomsten van deze audit verder invulling gaan geven, om zo een bijdrage te leveren aan verdere kwaliteitsverbetering van de opleidingsactiviteiten van de Veiligheidsregio Limburg-Noord.

In 2016 zijn leergangen verzorgd voor 196 medewerkers en vrijwilligers, waarvan 87 voor manschap, 28 voor chauffeur, 24 voor pompbediener en 23 voor bevelvoerder en 34 overig.

Realistisch oefenen speelt bij vakbekwaam blijven een belangrijke rol. De mogelijkheden hiertoe zijn echter beperkt. In 2016 is een gasgestookte oefencontainer aangeschaft om zo veel mogelijk tegemoet te komen aan de wens van realistisch oefenen. Einddoel van een oefencyclus is het meerdaags realistisch oefenen. Hiervoor zijn de mogelijkheden in Nederland beperkt en moet uitgeweken worden naar het buitenland. Deze oefeningen zijn duur en vragen veel voorbereiding. Het afgelopen jaar zijn deze oefeningen dan ook niet meer in de oefenkalender opgenomen. Het is constant balanceren tussen ambitie en personele/financiële mogelijkheden. Stip op de horizon is wel om in 2018 weer een meerdaagse realistische oefening te organiseren binnen de huidige financiële kaders.

In 2016 waren er 20 tot 40 reguliere oefenmomenten voor elke brandweermedewerker (vrijwilligers en beroeps).

Wat heeft het gekost?

Basisbrandweerzorg *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	23.665	17.106	17.090	16
Baten	5.551	3.740	3.691	49
Baten (gemeentelijke bijdragen)	18.114	13.366	13.366	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**33**	**-33 N**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**33**	**-33 N**

Zie voor de toelichting de volgende paragraaf, aangezien beide programmaonderdelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn (vanaf 2017 ook één programmaonderdeel).

2.4.2 Specialismen en grootschalig en bijzonder optreden

Wat hebben we gedaan?

Naast de basisbrandweerzorg voert de Veiligheidsregio specialistische taken uit: de Waarschuwings- en Verkenningsdienst (WVD), Ongeval bestrijding Gevaarlijke stoffen (OGS), waterongevallenbestrijding en natuurbrandbestrijding. Grootschalig optreden heeft betrekking op de inzet van brandweereenheden bij incidenten van grote(re) omvang.
De aantallen voor specialismen en grootschalig/bijzonder optreden zitten verweven in het aantal uitrukken zoals weergegeven bij basisbrandweerzorg.

Natuurbrandbestrijding

De brandweer Limburg-Noord participeert sinds 2016 in het euregionale project natuurbrandbeheersing (looptijd tot 2020). Na de successen die geboekt zijn binnen de provincie Limburg met natuurbrandbeheersingsplannen en implementatie daarvan voor onder meer de Meinweg en Brunssumerheide, is de werkmethodiek breder getrokken. Voor het totale project is onder coördinatie van het openbaar lichaam Duits Nederlands Grenspark Maas-Schwalm-Nette subsidie toegekend ter dekking van extra te maken kosten. Hiervoor worden in de komende jaren beheersingsplannen (en implementatie daarvan) opgeleverd voor de Maasduinen en het Brachterwald. Tevens zullen er internationale uitwisselingen en oefeningen worden georganiseerd en leren de diverse partijen elkaar kennen als voorbereiding op mogelijke natuurbranden.

Wat heeft het gekost?

Specialismen en grootschalig en bijzonder optreden *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	1.610	4.199	4.097	102
Baten	635	725	691	33
Baten (gemeentelijke bijdragen)	975	3.474	3.474	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**-69**	**69 V**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-69**	**69 V**

Binnen de basisbrandweerzorg (incl. grootschalig optreden en specialismen) is per saldo een voordeel van € 36k (€ 33k nadeel bij basisbrandweerzorg en € 69k voordeel op specialismen/grootschalig optreden). Dit voordeel van € 36k is een optelsom van diverse plussen en minnen en is (op hoofdlijnen) als volgt opgebouwd:
Abusievelijk niet in de begroting meegenomen baten FLO ad € 80k extra inkomsten ad € 13k in verband met de doorbelasting van duikactiviteiten naar Zuid-Limburg;
Tevens is € 268k aan lagere kapitaalslasten voor materieel/voertuigen brandweer gerealiseerd, aangezien niet het gehele investeringsprogramma is uitgevoerd (in verband met afstemming met het project arbeidshygiëne), waarbij de exploitatielasten materieel/voertuigen € 72k hoger zijn dan geraamd (hoger onderhoud van ouder nog niet vervangen materieel).
Tevens is er een € 130k tekort op personele lasten in verband met nog op te lossen 2 fte overcapaciteit op materieelbeheer en 42k hogere uitgaven voor algemene opleidingen en re-integratie/outplacement.
Op het huisvestingsbudget is sprake van hogere uitgaven in verband met de renovatie van het oefenterrein en de voorbereidingskosten voor de overdracht van huisvestingslasten van de kazernes aan de VRLN. In het kader van de versterking van de oefenmogelijkheden is een gasgestookte oefencontainer aangeschaft in plaats van gehuurd.

2.4.3 GHOR

Wat hebben we gedaan?

De GHOR is belast met de coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening en met de advisering van andere overheden en organisaties op dat gebied. Naast de reguliere activiteiten in het kader van ketenzorg en opleiden/oefenen zijn een aantal specifieke activiteiten opgepakt. In 2016 behaalde de GHOR het HKZ-certificaat.

Op alle in de regio georganiseerde 15 C- en 300 B-evenementen is advies uitgebracht. Net als in 2015 zijn er zogeheten ‘doorleefsessies’ georganiseerd, waarbij

mogelijke incidentscenario's van C-evenementen worden geoefend met deelname van alle betrokken partijen (inclusief de evenenementorganisator). Dit is in 2016 bij 6 C evenementen uitgevoerd.

Ten behoeve van Grootschalige Geneeskundige Bijstand is in 2016 een convenant met het Nederlandse Rode Kruis voorbereid (ondertekening begin 2017) en zijn een tweetal systeemtesten uitgevoerd.

In 2016 onderzocht de GHOR de klanttevredenheid, zowel bij gemeenten (vergunningsverleners evenementen (evenementenadvisering) als ook bij partners. Op beide fronten is een toenemende tevredenheid te zien. Dit heeft veelal te maken met het herkennen van de GHOR als regisseur in de witte keten. In 2016 is voortgebouwd op de partnertypering in de witte keten op basis waarvan ook jaargesprekken werden gevoerd. We bouwden ook de samenwerking met GHOR regio Zuid-Limburg en Netwerk Acute Zorg Limburg (NAZL) verder uit.

Binnen de GHOR zijn extra subsidies beschikbaar voor activiteiten binnen opleiden en oefenen. Dit heeft in 2016 een incidenteel voordeel opgeleverd. Daar staat een nadeel tegenover van de kosten die de Ambulancezorg Limburg-Noord in het tweede halfjaar 2015 heeft gemaakt voor de opleiding en het vervullen van CaCo-diensten (Calamiteiten Coördinator) op de meldkamer. Deze kosten zijn voor rekening van de VRLN en zijn ten laste gekomen van het boekjaar 2016.

Wat heeft het gekost?

GHOR *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	1.015	891	986	-95
Baten	156	137	205	-68
Baten (gemeentelijke bijdragen)	859	754	754	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**26**	**-26 N**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**26**	**-26 N**

De GHOR sluit per saldo met een nadeel van € 26k, met als belangrijkste oorzaak de kosten die de Ambulancezorg Limburg-Noord in het tweede halfjaar 2015 heeft gemaakt voor de opleiding en het vervullen van CaCo-diensten (Calamiteiten Coördinator) op de meldkamer. Deze kosten zijn voor rekening van de VRLN en komen ten laste van het boekjaar 2016. Binnen de GHOR zijn ook enkele voordelen. Zo wordt € 15k aan opleidingskosten vergoed door de GGD.

2.4.4 Gemeentelijke processen

Wat hebben we gedaan?

De Oranje Kolom (gemeentelijke processen) is als vooruit geschoven post van de 15 gemeenten belast met de advisering van de 15 gemeenten op het gebied van Bevolkingszorg. Daarnaast coördineert en regisseert het team de professionalisering van de gemeentelijke kolom in crisisbeheersing.

De Oranje Kolom richt zich voornamelijk op de operationele voorbereiding en preparatie van functionarissen die tijdens een incident in actie moeten komen, door middel van opleiding en deelname aan mono- en multidisciplinaire oefeningen.

In 2016 zijn alle gemeentelijke sleutelfunctionarissen opgeleid, getraind én geoefend. Het gaat hierbij om 200 functionarissen verspreid over 17 sleutelfuncties in 14 bovenlokale, 3 interlokale en 8 lokale pools. De sleutelfunctionarissen vanuit de gemeentelijke kolom zijn nu een volwaardige partner in multidisciplinaire oefeningen en inzetten.

In 2016 is er extra aandacht uitgegaan naar het trainen van de Teams Bevolkingszorg en naar Crisiscommunicatie. Aan een 12-uur durende multidisciplinaire oefening vanuit de VRLN is een crisiscommunicatie oefening gekoppeld. Zo zijn verschillende crisiscommunicatie functionarissen getraind in het uitoefenen van hun functie.

Er hebben een aantal technische doorontwikkelingen plaatsgevonden, met name op het gebied van informatiemanagement. Zo is de informatietool waarmee pers geïnformeerd wordt doorontwikkeld, en is het alarmeringssysteem van de Teams Bevolkingszorg op een andere manier vormgegeven.

Op 1 januari 2016 is de harmonisatie (en daarmee voor de Oranje Kolom) verlaging van de piketvergoedingen ingegaan. Dit heeft geresulteerd in (gehonoreerde) bezwaren van medewerkers van de VRLN, die een rol spelen binnen Bevolkingszorg (crisiscommunicatie). Dit heeft ertoe geleid dat de vergoeding voor medewerkers van de VRLN voor de toekomst moet worden bijgesteld. Om geen onderscheid te maken wordt de piketvergoeding voor de gemeentelijke functionarissen binnen Bevolkingszorg voor 2017 dan ook aangepast. Het financiële voordeel dat door de lagere vergoeding is ontstaan, is dus eenmalig voor 2016.

Wat heeft het gekost?

Gemeentelijke processen *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	846	685	586	99
Baten	125	98	89	8
Baten (gemeentelijke bijdragen)	700	566	566	0
Saldo van baten en lasten	**21**	**21**	**-69**	**90 V**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	21	21	21	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**-0**	**-90**	**90 V**

De Oranje Kolom (gemeentelijke processen) sluit af met een voordeel van € 90k, voor een groot deel ontstaan als gevolg van de harmonisering van de piketvergoedingen. Het gaat hier om een tijdelijk voordeel aangezien in 2017 deels een correctie plaats gaat vinden op basis van ingediende en gehonoreerde bezwaren van medewerkers. Daarnaast zijn de personele lasten lager dan geraamd door openstaande vacatures.

2.4.5 Crisisbeheersing en multidisciplinaire samenwerking

Wat hebben we gedaan?

De Veiligheidsregio coördineert de inzet van de multidisciplinaire hulpverlening bij rampen en crises en ze verzorgt de ketenregie. Hieronder vallen de operationele voorbereiding op en daadwerkelijk optreden in noodsituaties. Dit geldt eveneens voor de nazorg en evaluatie.

In 11 incidenten werd opgeschaald naar GRIP (Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure); een werkwijze waarmee bepaald wordt hoe de coördinatie tussen hulpverleningsdiensten verloopt. Centrale gedachte in deze procedure is dat grotere incidenten anders afgehandeld moeten worden dan kleinere, omdat er meer middelen en bestuurslagen betrokken raken. In 2016 werd er 9 maal opgeschaald naar GRIP 1, éénmaal naar GRIP 2 (ongeval bij stuw Grave) en éénmaal naar GRIP 3 (Zeer grote brand Sekisui Alveo in Roermond).

Naast de reguliere activiteiten in het kader van afstemming en opleiden/oefenen zijn een aantal specifieke activiteiten opgepakt, waarbij nadrukkelijk ook de inbreng van de GHOR en de Oranje Kolom (gemeentelijke processen) aan de orde is. Zo zijn in het kader van planvorming enkele Multidisciplinaire Informatie Kaarten (MIK) ontwikkeld: terrorisme, uitval elektra, uitval spraak/data (telecom), stralingsincidenten (Tihange/Doel) en werd een begin gemaakt met MIK Extreem weer.

Veiligheidsinformatie Centrum (VIC)
Om bij daadwerkelijke incidenten en crises te kunnen starten met een informatievoorsprong brengen we de 'koude' fase dichter bij de 'warme' door het inrichten van een Veiligheidsinformatiecentrum. Daarmee geven we uitvoering aan het meerjarenbeleidsplan wat betreft informatiegestuurd werken. We beogen op termijn ook het publiek beter te kunnen informeren (risicocommunicatie) ten gunste van zelfredzaamheid en samen-redzaamheid. In 2016 is het idee voor een VIC uitgedacht, bij diverse partijen en bestuurlijk gesondeerd en in een projectplan neergelegd. Uitvoering in 2017.

Operationele Gereedheid: kwaliteit en meetbaarheid Veiligheidsregio
Binnen crisisbeheersing is in 2016 gestart met het ontwikkelen van parameters/indicatoren die de operationele gereedheid van de crisisorganisatie zichtbaar moeten kunnen maken. In 2017 wordt aansluiting gezocht in het denkraam "kwaliteit en meetbaarheid van Veiligheidsregio's", dat vanuit de landelijke strategische agenda (projectgroep) ontwikkeld wordt. Monitoringsactiviteiten en dashboard komen in 2017 verder tot wasdom. Ook het meten van vakbekwaamheid van operationele functionarissen met een multidisciplinaire rol en GHOR maakt hiervan deel uit.

Focus van klassieke rampenbestrijding naar eigentijdse crisisbeheersing
De VRLN heeft in 2016 de focus verlegd van de klassieke rampenbestrijding naar crisisbeheersing, die insteekt op continuïteit en herstel van de samenleving tijdens en na incidenten. Nieuwe partners gaan deel uit maken van de netwerken crisisbeheersing en nieuwe normen worden gesteld aan de operationele gereedheid en operationele structuur van onze (crisis)-organisatie.

Grensoverschrijdende samenwerking
In 2016 zijn vanuit crisisbeheersing (her)nieuw(d)e contacten gelegd met de aan onze VRLN grenzende Kreisen Kleve, Viersen en Heinsberg. Netwerken uitbouwen en convenanten sluiten zijn daarbij in de 'koude fase' speerpunten met als doel wederzijds ondersteunen en bijstaan in capaciteit (menskracht en materieel) in een 'warme fase'. In de convenanten liggen afspraken besloten om planvorming op elkaar af te stemmen, gezamenlijk te oefenen en functioneel informatie te delen.

Wat heeft het gekost?

Crisisbeheersing en multidisciplinaire samenwerking *(bedragen in duizenden euro's)*

	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	4.472	2.361	2.249	112
Baten	762	441	510	-69
Baten (gemeentelijke bijdragen)	3.710	1.920	1.920	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**-181**	**181 V**
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-181**	**181 V**

2.5 Programma Meldkamer

De meldkamer (Brandweer) verzorgt de aanname en afhandeling van meldingen en aanvragen om hulpverlening, waaronder 112-meldingen. De meldkamer zorgt voor alarmering van eenheden en functionarissen en regelt verdere opschaling tijdens GRIP situaties. Tijdens operationeel optreden ondersteunt de meldkamer de repressieve inzet. Meldingen van branden en incidenten worden snel en adequaat verwerkt.

In het kader van het project LMO (Landelijke Meldkamer Organisatie) zijn de meldkamers van de Veiligheidsregio's Zuid-Limburg en Limburg-Noord in het najaar 2016 samengevoegd in een nieuwe meldkamer die in Maastricht gevestigd is. In deze fase is er sprake van een "samenwoon " variant die in de komende jaren verder uit moet groeien naar een meer geïntegreerde vorm van samenwerking. De hoogte van de begroting voor het meldkamerdomein is vanaf 2014 bevroren in aanloop op de overdracht aan de LMO en daarmee gepaard gaande eventuele financiële overdracht. Het beheer van de meldkamer en financiële administratie, met uitzondering van de personeelsadministratie, zijn ondergebracht bij de Landelijke Politie, eenheid Limburg.
Eventuele voor – en nadelen van de budgetten welke niet zijn overgedragen in de samenwerking, worden geëgaliseerd met de bestemmingsreserve ter dekking van eventuele extra kosten in de doorontwikkelingsfase.

Wat hebben we gedaan?

In 2016 verwerkte de meldkamer 2.694 prio-1 meldingen, waarbij in 79% van gevallen de norm 'binnen 1 minuut verwerken' werd gehaald. Dit is inclusief de verwerking van meldingen via OMS (openbaar meldsysteem). Zonder de OMS meldingen ligt dit percentage op 94%.

Wat heeft het gekost?

Programma Meldkamer *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	1.947	1.975	1.574	1.592	-18
Baten	536	501	431	504	-73
Baten (gemeentelijke bijdragen)	1.350	1.474	1.142	1.142	0
Saldo van baten en lasten	**61**	**0**	**0**	**-55**	**55 V**
Stortingen in reserves	63	0	0	55	-55
Onttrekkingen uit reserves	124	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**-0**	**0 -**

De meldkamer sluit per saldo af met een voordeel van ruim € 55k, ontstaan door besparingen op divers onderdelen als gevolg van de fusie met de meldkamer in Zuid-Limburg. Conform afspraak wordt dit overschot gestort in een algemene reserve voor de gezamenlijke meldkamer.

2.6 Overhead

In het kader van de vernieuwing van het BBV op grond van de voorstellen van de commissie Depla worden de kosten voor de bedrijfsvoering niet meer verdeeld naar de verschillende programma's op grond van ingewikkelde sleutels, maar worden de kosten ondergebracht in het Programma Overhead.
Lasten die samenhangen met een specifiek bedrijfsonderdeel zijn zoveel mogelijk direct toegerekend aan dat bedrijfsonderdeel en vervolgens aan de programma's. Leidend hierbij is het adagium "direct wat kan en indirect wat moet". Als gevolg daarvan zijn lasten met een meer generiek karakter onderdeel van het Programma Overhead. In de kosten zoals hier verwerkt voor de overhead zijn nog niet opgenomen de overheadkosten van de afdelingen zelf, maar betreft het voornamelijk de algemene organisatiekosten, kosten van Bedrijfsondersteuning en de Concernstaf. De verdere verfijning van overige overhead kosten moet nog plaatsvinden. Met ingang van de begroting 2018 moet de VRLN dit verwerkt hebben conform de richtlijnen hiervoor in het BBV.

De bedrijfsvoering van de Veiligheidsregio in algemene zin maakt een inhaalslag door beter aan te sluiten op de huidige omvang en eisen van de organisatie. Deze inhaalslag in brede zin is in 2014 in gang gezet en heeft de komende jaren nog zijn vervolg.

Onderdeel van de overhead vormt ook de concern brede uitgaven voor voormalig personeel en centrale kosten van de organisatie.
In deze post waren ook de besparingen opgenomen samenhangende met het streven naar een uni-locatie. Als gevolg van het niet realiseren hiervan is een dekkingsprobleem ontstaan ter grootte van € 510 k. Door besparingen is hiervan € 200 k teruggedrongen. Dit is het resultaat van het minder invullen van vacatures en het terugdringen van overige uitgaven.

Wat heeft het gekost?

Overhead *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	0	0	13.157	13.723	-565
Baten	0	0	1.955	2.268	-313
Baten (gemeentelijke bijdragen)	0	0	10.079	10.079	-0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**1.123**	**1.375**	**-252 N**
Stortingen in reserves	0	0	162	87	75
Onttrekkingen uit reserves	0	0	1.285	1.231	54
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**231**	**-231 N**

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Binnen risicomanagement zijn in een eerder stadium de strategische risico's bepaald. Dit heeft geleid tot een eerste overzicht van 16 risico's. Vervolgens zijn deze risico's gescoord op kans en omvang van het risico. In 2016 zijn diverse maatregelen genomen om de risico's te beheersen. Zie onderstaande tabel. De nadruk lag op de risico's in de categorie met als risicostrategie 'vermijden' en vervolgens 'verminderen'. Tevens is de lijst geactualiseerd met nieuwe risico's en is een enkel risico vervallen.

Aandachts-velden	Strategische risico's	Maatregelen
Leiderschap & cultuur	1. Vermogen tot veranderen (cultuur): het risico dat medewerkers onvoldoende in staat zijn, onvoldoende ruimte ervaren, om werkwijze en competenties aan te passen aan de ontwikkelingen en eisen die door de omgeving worden gesteld aan de VRLN. Het risico op kosten ten gevolge van een mismatch tussen organisatie-eisen en competenties van de medewerker.	Organisatiebreed zijn binnen diverse teams initiatieven ontwikkeld om zelforganisatie te bevorderen. Onder andere door resultaatgerichte teams die binnen gestelde kaders aan de slag gaan. Daar waar dat speelde zijn diverse leiderschapstrajecten geïnitieerd en individuele opleidingstrajecten uitgevoerd.
	2. Communicatie: het risico dat het 'merk' VRLN en haar onderdelen onvoldoende wordt herkend.	In de externe communicatie wordt ingezet op de sterke merken zoals we die kennen binnen de VRLN. Er is een nieuwe website voor de Veiligheidsregio online en tevens een aparte website voor de GGD.
Strategie & beleid	3. Organisatie in control: het risico dat de VRLN haar financiële en beleidsdoel-stellingen niet/ten dele behaald, processen en procedures onvoldoende inzichtelijk zijn en effectiviteit van beleid laag is. De VRLN slaagt er niet in om binnen de begroting te blijven.	In 2016 is intensief samengewerkt om het vertrouwen in de processen rondom finance & control te herstellen. Met hoge periodiciteit is de gezondheid van de financiële en productieresultaten gecheckt. De resultaten zijn gedurende het jaar in lijn gebleven met de begroting. Periodiek worden voortgangsgesprekken gevoerd met budgethouders. Afspraken met deelbudgethouders en monitoring op basis van gesprekken en het in ontwikkeling zijnde dashboard.
Medewerkers	4. Kwaliteit personeel: het risico dat medewerkers in onvoldoende mate beschikken over gevraagde competenties (mobiliteit).	Bevoegd en bekwaam personeel heeft in 2016 bijzondere aandacht gehad. Door middel van competentiescans wordt nadrukkelijk gewogen op aanwezigheid en/of ontwikkelbaarheid van competenties. Binnen diverse onderdelen is ingezet op individuele scholing en persoonlijke coaching van medewerkers, zoals scholing bevelvoerders, collegiale consultatie en EVP(ervaringsprofiel)-trajecten.
	5. Kwantiteit personeel: het risico op onderbezetting door gebrek aan (gespecialiseerd) personeel wat kan leiden tot productieverlies, verminderde paraatheid, hogere kosten inhuur en het niet kunnen voldoen aan gemaakte afspraken/verwachtingen.	Dit risico speelt binnen Veiligheid met name bij de werving en het behoud van vrijwilligers. Door middel van werving en selectiecampagnes en het gebruik van social media is hier aandacht voor geweest. Specifiek is ingezet op de werkgevers van de (potentiële) vrijwilligers. Tevens is een innovatietraject in ontwikkeling om de beschikbaarheid van vrijwilligers in dag- en vakantiesituaties te borgen. Binnen Gezondheid was, mede veroorzaakt door de instroom van vluchtelingen, sprake van grote fluctuaties in de capaciteitsbehoefte. Dit is ondervangen door goede sturing op inzetbaarheid vast personeel en ook door afspraken met inhuurorganisaties. Verwachtingen worden aan de voorkant geprioriteerd in de jaarplannen.
	6. Ziekteverzuim: het risico op ziekte-verzuim door hoog ervaren werkdruk, onderbezetting en gevraagde flexibiliteit van medewerkers.	Organisatiebreed zijn de afdelingscoördinatoren getraind om tools bij de begeleiding van ziekteverzuim toe te passen. Binnen Gezondheid is er sterk ingezet op het terugdringen van het ziekteverzuim onder het motto 'samen positief en gezond'.
	7. Opleiden en oefenen: het risico op onvoldoende mogelijkheden voor opleiden en oefenen medewerkers (bezuinigingen).	Meerjarenbeleidsplan MOTO (Multi Opleiden Trainen & Oefenen) 2017-2020 is vastgesteld als kader voor prioritering.
	8. Arbeidsgerelateerde ziektes	Met extra structurele middelen (door het bestuur toegekend) is enorm geïnvesteerd in onder andere procedures, extra uitrukpakken en voorlichting.

Aandachts-velden	Strategische risico's	Maatregelen
Middelen	9. Bezuinigingen (rijk en gemeenten): het risico dat VRLN taakstellende bezuinigingen worden opgelegd welke leiden tot gedwongen ontslagen en/of niet /tegen onvoldoende kwaliteit uitvoeren van (wettelijke) taken/diensten. Onvoldoende ruimte voor innovatie.	Maatregelen zijn genomen om de begroting op orde te krijgen. Budgettering gebeurt op efficiënte wijze en budget wordt alleen verstrekt wanneer er een onderliggend plan is. Ruimte voor innovatie wordt geschapen door opbouw van een innovatiebudget.
	10. Financiële claims: het risico dat VRLN claims krijgt als gevolg van handelswijzen van één of meerdere medewerkers.	
	11. Arbeidsrechtelijk geschil toeslag onregelmatigheid dienst meldkamer	In fase van beroep.
	12. Wegvallen vergoeding OMS	
Processen	13. Kennisdeling: het risico dat beschikbare en benodigde informatie onvoldoende ontsloten/gedeeld wordt intern en met externe partijen.	In 2016 is de informatiebehoefte van belanghebbenden nader geïnventariseerd en zijn indicatoren voor stuur- en verantwoordingsinformatie benoemd. Het genereren van deze informatie is geïntegreerd in de systemen. Een projectplan ter realisatie van Veiligheids Informatie Centra (VIC) is opgesteld om het informatiegestuurd werken te vergroten. Een dashboard is ontwikkeld waarmee de afdeling Incidentbeheersing inzicht krijgt in de paraatheid van haar posten (beschikbaarheid van vrijwilligers op de posten).
	14. Integriteit beveiliging data: het risico is uitval systemen en verlies van data als gevolg van gedrag van medewerkers.	Een aantal gegevensverwerkende processen is doorgelicht op informatiebeveiliging. Daar waar nodig zijn maatregelen genomen. In 2016 heeft het digitaal dossier Jeugdgezondheidszorg en de processen daaromheen het certificaat 'Goed beheerd zorgsysteem gekregen'. Een functionaris gegevensbescherming is aangesteld.
	15. Continuïteit: het risico dat de VRLN bij langdurige inzet t.b.v. calamiteiten de continuïteit van de dienstverlening niet kan waarborgen.	Multidisciplinaire Informatiekaart (MIK) bedrijfscontinuïteit is opgesteld en wordt in 2017 vastgesteld en geïmplementeerd.
	16. Nakomen afspraken/DVO: het risico dat VRLN niet kan voldoen aan afspraken door onderbezetting personeel of door onvoldoende zicht op de afspraken (leveringsbetrouwbaarheid).	Ingezet wordt op inzicht en overzicht van convenantafspraken en opvolging daarvan door partnertypering en jaargesprekken. Heroverweging heeft plaatsgevonden met betrekking tot continuïteit bij inzet van zeer specifieke functies. Meerjarenplan uitvoering WABO-taken is vastgesteld.
Marktontwikkeling en, klanten en partners		
Maatschappelijke ontwikkelingen	17. Demografische ontwikkelingen: Risico dat we niet kunnen inspelen op de gewijzigde behoefte samenleving (taken en dienstverlening).	
Bestuur en financiers	18. Invloed lokale en regionale politiek: het risico dat lokaal belang prevaleert boven regionaal belang, inconsistente besluitvorming, verwachtingen en betrokkenheid bestuurders.	Door de brandweer is de dialoog aangegaan met bestuurders en ambtenaren op diverse niveaus. De bestuursopdracht is gegeven een taakdiscussie te starten tussen gemeenten, RUD en VRLN.

Score		Kans	
		1 2 3	4 5
		Kans is klein	Kans is groot
score 1-25	Probleem is klein	Accepteren	Overdragen
	Risico's	2, 10	
score 26-75	Probleem is groot	Verminderen	Vermijden
	Risico's	3, 7, 8, 9, 11, 15, 16, 17	1, 4, 5, 6, 12, 13, 14, 18

Risicostrategie op basis van prioritering risico's (kans x impact)

De benodigde weerstandscapaciteit gaat uit van het restrisico (netto risico's) dat de organisatie loopt. Daartoe dient voor de verschillende risico's beoordeeld te worden wat de effectiviteit is van de aanwezige beheersingsmaatregelen en/of aanvullende maatregelen genomen kunnen worden. Dit heeft geleid tot volgend overzicht.

Strategische risico's	**Kans**	**Financiële gevolgen**	**Benodigde weerstandscapaciteit**
1. Vermogen tot veranderen (cultuur)	75%	€ 250.000	€ 187.500
2. Communicatie	50%	€ 100.000	niet opgenomen
3. Organisatie in control	50%	€ 250.000	niet opgenomen
4. Kwaliteit personeel	0%	op basis van genomen maat-regelen is het risico nihil	n.v.t.
5. Kwantiteit personeel	75%	€ 250.000	€ 187.500
6. Ziekteverzuim > norm 5%	75%	€ 250.000	€ 187.500
7. Opleiden en oefenen	0%	€ 0	niet opgenomen
8. Arbeidsgerelateerde ziektes	1%	€ 1.000.000	€ 10.000
9. Bezuinigingen (rijk en gemeenten): kans op 5% minder inkomsten	10%	€ 345.000	€ 34.500
10. Financiële claims	0%	nihil door dekking WA-verzekering	n.v.t.
11. Arbeidsrechtelijk geschil Toeslag Onregelmatigheid Dienst Meldkamer	50%	€ 100.000	€ 50.000
12. Wegvallen vergoeding OMS	75%	€ 196.000	€ 147.000
13. Kennisdeling	75%	binnen de eigen begroting	niet opgenomen
14. Integriteit beveiliging data	75%	€ 250.000	€ 187.500
15. Continuïteit	50%	€ 250.000	€ 125.000
16. Nakomen afspraken/DVO	75%	binnen de eigen begroting	niet opgenomen
17. Demografische ontwikkelingen	50%	€ 250.000	€ 125.000
18. Invloed lokale en regionale politiek	75%	binnen de eigen begroting	niet opgenomen
Bruto benodigde weerstandscapaciteit			*€ 1.241.500*

Weerstandsvermogen en beschikbare weerstandscapaciteit
Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin de Veiligheidsregio de nadelige gevolgen van risico's kan opvangen. Het gaat hierbij om tegenvallers die de continuïteit van de uitvoering van taken in gevaar brengt. Het weerstandsvermogen geeft aan wat de verhouding is tussen de beschikbare hoeveelheid en de benodigde hoeveelheid geld. In hoeverre de Veiligheidsregio in staat is om de financiële tegenvallers op te vangen hangt af van de risico's die de Veiligheidsregio loopt en van de middelen die de organisatie vrij kan maken om risico's op te vangen.
De beschikbare weerstandscapaciteit is de optelsom van alle elementen uit de financiën van de Veiligheidsregio die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te dekken. Onder de beschikbare weerstandscapaciteit valt het deel van de reserves dat vrij aanwendbaar is.

Vanuit de risico-inventarisatie is een benodigd weerstandsvermogen becijferd van € 1.242 k.
De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2016 bedraagt € 632 k.
Uit deze becijfering kan de conclusie getrokken worden dat de discrepantie tussen beiden € 610 k bedraagt waarvan het Algemeen Bestuur vooralsnog geen besluit heeft genomen dit tekort op te heffen.

Financiële kengetallen

Netto schuldquote
De netto schuldquote is de verhouding tussen de schulden van de organisatie onder aftrek van de vlottende activa en het totaal van de baten van de organisatie verminderd met eventuele onttrekkingen aan reserves.
Voor de opbouw van het kengetal kan een correctie voor de financiële activa achterwege blijven daar de VRLN niet over dergelijke uitzettingen beschikt.
De relevantie van dit kengetal wordt bepaald door de mate waarin de organisatie de activa heeft gefinancierd in relatie tot de begrotingsomvang.

Solvabiliteit
Onder solvabiliteit wordt verstaan de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal van het vermogen, ergo het totaal van de passiva.

Structurele exploitatieruimte
Onder de structurele exploitatieruimte wordt verstaan de verhouding tussen het saldo van structurele baten en lasten verhoogd met het saldo van de structurele onttrekking en stortingen reserves met het totaal van de baten exclusief de onttrekking aan reserves.

Dit verhoudingsgetal geeft aan de mate waarin de structurele lasten onderdeel uitmaken van de begroting, idealiter is dit verhoudingsgetal nul of positief. Immers dan worden de structurele lasten gedekt door structurele baten.

Bovengenoemde kengetallen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Financiële kengetallen

	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
netto schuldquote	70,3%	65,2%	69,4%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	70,3%	65,2%	69,4%
solvabiliteitsratio	5,4%	4,5%	3,6%
structurele exploitatieruimte	-4,4%	1,3%	-3,8%

De netto schuldquote is niet hoog, de VRLN heeft gerelateerd aan de baten geen hoge schuldpositie.

De solvabiliteitsratio is niet hoog, dit komt omdat de reservepositie de laatste jaren afgebouwd is. Dit hangt samen met het beleid om het eigen vermogen van de VRLN niet hoger te laten zijn dan strikt noodzakelijk. Doordat in deze jaarrekening een bedrag van € 1,02 miljoen onttrokken is aan de reserves om de last van het IKB te dekken, is de solvabiliteitsratio nog verder teruggelopen.
De totale vermogenspositie is met deze aanpassing zover gedaald dat de Algemene Reserve nagenoeg geheel verdampt is en de mogelijkheid om eventuele tekorten op te vangen niet meer aanwezig is.

De structurele exploitatieruimte is negatief, dat geeft aan dat de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten, op termijn is dit niet wenselijk. Gestreefd moet worden naar volledige dekking dus 0 of hoger.

3.2 Bedrijfsvoering

In het kader van het BBV is de paragraaf bedrijfsvoering een verplicht onderdeel van de jaarrekening. In dit onderdeel willen we dan ook terugblikken op de belangrijkste ontwikkelingen zoals die zich op de verschillende onderdelen hebben voorgedaan.

Governance

Met ingang van 2016 is gestart met de instelling van de Bestuurscommissie Veiligheid en de Bestuurscommissie Gezondheid als bestuurlijke adviescommissies op de onderscheidene onderwerpen. Ten aanzien van de werking en bevoegdheden van de commissies is een verordening opgesteld, welke door de raden van de deelnemende gemeenten is vastgesteld. De commissies buigen zich vooral over de inhoud van de twee beleidsvelden en adviseren het bestuur over de te nemen beleidsinhoudelijke keuzes en hieruit voortvloeiende financiële effecten.

Harmonisatie

2016 is het laatste jaar van de oude bijdrage systematiek. Met ingang van het begrotingsjaar 2017 wordt de bijdragesystematiek uitgevoerd volgens het zogenaamde harmonisatieakkoord. De grondslagen van deze jaarverantwoording zijn derhalve nog gebaseerd op de historische afspraken.

Staat van de Rampenbestrijding 2016

De Inspectie Veiligheid en Justitie (hierna: de Inspectie) houdt toezicht op rampenbestrijding en crisisbeheersing. De Inspectie heeft het afgelopen jaar in beeld gebracht of de Veiligheidsregio's in 2016 zijn ingericht en functioneren conform de geldende wet- en regelgeving, waarbij tevens kwalitatieve beoordelingscriteria zijn toegevoegd. De Staat van de rampenbestrijding 2016 bestaat uit een rapport met 25 regiobeelden. Het regiobeeld is gebaseerd op een feitenoverzicht, dat de Inspectie opstelde na bestudering van documenten, evaluaties van systeemtesten, evaluaties van incidenten, evaluaties van oefeningen, evaluaties van grootschalige evenementen en op basis van interviews in de Veiligheidsregio

De Inspectie heeft geconstateerd dat de Veiligheidsregio Limburg-Noord op de goede weg is. De staat van de rampenbestrijding geeft het beeld dat we de basis op orde hebben met een aantal herkenbare verbeterpunten. Als het gaat om de samenwerking met de Duitse grensregio's hebben we een voorbeeldfunctie. In de afgelopen jaren hebben we op verschillende fronten stappen gezet. De kernbezetting van de crisisorganisatie is goed geborgd en met het ingezette verbetertraject bevolkingszorg is onze organisatie in overeenstemming gebracht met de wettelijke kaders. Door opleidingen, trainingen en aanscherpen van werkafspraken is ook het informatiemanagement binnen de crisisorganisatie verbeterd. Maar we zijn er nog niet. Op korte termijn worden nog een aantal kleinere verbeteringen voorzien.

HKZ/Inspectie Volksgezondheid

Begin 2016 heeft de GGD de HKZ certificering opnieuw ontvangen. Met enkele verbeterpunten kon de audit worden afgesloten met de conclusie dat op onderdelen de GGD van de VRLN als voorbeeld voor andere organisaties kon dienen. Begin 2017 wordt de hercontrole voorzien.

Inspectie volksgezondheid

Teneinde meer inzicht te krijgen in de effectiviteit en efficiency van de publieke gezondheid, heeft de Inspectie voor de Volksgezondheid (IGZ) in 2016 de GGD-en in Nederland onderzocht op de deeltaken Infectieziektenbestrijding en Jeugdgezondheidszorg. Ook keek de IGZ naar de governance-structuur van de GGD-en met als doel een beeld te vormen over de wijze waarop de GGD wordt aangestuurd en de rol van de Directeur Publieke Gezondheid (DPG).

In vergelijking met het vorige bezoek in 2014 concludeerde de inspectie dat de GGD op de deeltaak Infectieziektenbestrijding in onvoldoende mate verbeteringen heeft doorgevoerd. Het betrof vooral maatregelen aan de voorbereidende/preventieve kant; de volksgezondheid is niet in gevaar geweest. De IGZ constateert dat de aanpak van incidenten in de praktijk voldoet. Naar aanleiding hiervan is een plan van aanpak opgesteld en goedgekeurd door de IGZ. De implementatie hiervan loopt door in 2017.

Voor de deeltaak Jeugdgezondheidszorg is door de IGZ geconcludeerd dat de geboden zorg voldoet aan bijna alle normen. Aandachtspunten zijn de organisatie van het adolescentencontactmoment en de melding van klachten en incidenten. ''De JGZ heeft veel kennis en informatie 'uit de haarvaten van de samenleving'. Daarmee draagt ze bij aan een

goede uitoefening van de taken van de GGD'. Deze aandachtspunten zijn opgepakt en lopen door in 2017

Informatiemanagement

In 2016 is een start gemaakt met het vormgeven van Business Intelligence op basis van een uniforme tooling. Op basis van deze tooling is het mogelijk om informatieproducten te ontwikkelen voor de verschillende bedrijfsonderdelen.
In dat kader is een eerste product in 2016 opgeleverd in de vorm van de Jongerenmonitor. Vervolgproducten als onder andere een brandrisicoprofiel en een volwassenenmonitor zullen in 2017 zijn beslag krijgen.
Tevens is 2016 het voorbereidingsjaar geweest voor de overgang naar een nieuw Personeels Informatiesysteem dat op 1 januari 2017 live is gegaan.

Financiën

De verbeterpunten die in 2015 opgepakt zijn ten aanzien van de werking van het financiële systeem zijn in 2016 verder opgepakt. De ingezette werkwijze van de tussentijdse "zachte "afsluitingen is in 2016 gecontinueerd en de gemaakte rapportages bestuurlijk gedeeld. De optimalisatie van de financiële administratie zal verder opgepakt worden met de mogelijke vervanging van het financieel systeem in 2017.

Fiscale zaken

Als gevolg van de nieuwe fiscale regels voor overheidsorganisaties is een deel van de activiteiten van de organisatie als Vennootschapsbelasting plichtig aangemerkt. Op dit moment is het overleg tussen de fiscus en de intermediair namens de branche nog niet geheel afgerond. De verwachting bestaat dat dit voor slechts een gering deel van de activiteiten zal gelden en dat de hieruit voortvloeiende fiscale last verwaarloosbaar zal zijn. In de loop van 2017 zal namens de VRLN door de intermediair aangifte worden gedaan. In verband met de gehanteerde beleidslijn van kostendekkende tarieven voor prestaties gaan wij uit van een gering financieel belang,
Op verzoek van de organisatie is door de organisatie met de fiscus een onderzoekstraject gestart met als doel het sluiten van een convenant in het kader van Horizontaal Toezicht. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening was dit traject nog niet afgerond.

Personeel

In 2016 is een traject gestart om de veerkracht en vitaliteit van het GGD personeel te versterken. Ook zijn diverse initiatieven organisatiebreed gestart op het gebied van zelforganisatie of resultaatgerichte teams. De effecten van de diverse pilots worden verschillend ervaren. In 2017 krijgt dit een vervolg.
Het ziekteverzuim organisatiebreed is gedaald van 7,58% in het 1^{e} kwartaal naar 4,75% in het 4^{e} kwartaal, met een gemiddelde van 5,5 %

Omvang en samenstelling van het personeel	01-01-2017		01-01-2016	
	Aantal	%	Aantal	%
Werknemers	619		604	
Fte	509,9		497,6	
Mannen	240	38,8	240	39,7
Vrouwen	379	61,2	364	60,3
Fulltime	257	41,5	260	43
Parttime	362	58,5	344	57
Vrijwilligers (brandweer)	828		814	
Ziekteverzuim		5,5		5,39

In 2016 is gestart met de vervanging van het Personeels- Informatiesysteem. Met ingang van 1 januari 2017 zal dit systeem operationeel zijn. Diverse gerelateerde bedrijfsprocessen zijn geherstructureerd en gemoderniseerd.

Automatisering

Op het gebied van automatisering zijn er in 2016 diverse ontwikkelingen geweest samenhangende met de veiligheid van de informatievoorziening en systemen. Een zogenaamde securitycheck is uitgevoerd en het applicatielandschap is in kaart gebracht. In 2016 zijn stappen gezet in het verder toepassen van het mobility concept voor medewerkers met het doel beter en efficiënter aan te sluiten op de behoeften.

Materieel en Gebouwenbeheer

Nadat initiatieven om tot afstoting van één van de hoofdlocaties niet tot resultaat heeft geleid, is in 2016 een start gemaakt met het optimaliseren van de huisvestingssituatie van de VRLN. Zo is in Roermond en Venlo een consultatiebureau gevestigd en is gestart met de verbouwing en herinrichting van de Drie Decembersingel. De beoogde besparing kon hierdoor maar deels worden geëffectueerd.

Inkoop

De inkoopfunctie heeft de afgelopen jaren diverse inkooptrajecten begeleid. Naast de gebruikelijke grote materiële investeringstrajecten zijn in 2016 trajecten uitgevoerd voor de aanbesteding van een nieuwe accountant en is het vaccin aankoop beleid opnieuw aanbesteed. Ook zijn trajecten uitgevoerd voor de vervanging van software en verzekeringen.

3.3 Kapitaalgoederen

De belangrijkste kapitaalgoederen die de Veiligheidsregio in eigendom heeft betreffen gebouwen, vervoermiddelen (brandweervoertuigen) en ander brandweermaterieel.

a. Het beleidskader
Het beleidskader voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is in 2016 geactualiseerd. Het bestuur heeft in 2016 de financiële verordening en de afschrijvingstermijnen opnieuw vastgesteld. In 2016 hebben wij in lijn met deze nieuwe kaders gehandeld.

b. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
De Veiligheidsregio heeft een aantal gebouwen in beheer en eigendom. Na het stopzetten van het Btw Compensatiefonds heeft de Veiligheidsregio de kazernes in de gemeenten Echt-Susteren (post Echt), Gennep, Mook en Middelaar, Venlo (post Venlo) en Weert (post Weert) per 1 januari 2014 in eigendom overgenomen. Uitgangspunt daarbij was dat de aankoop budgettair neutraal plaatsvond. De exploitatielasten worden separaat afgerekend met de betreffende gemeenten. Met de overname is een bedrag van € 1.033.000 aan lasten gemoeid. Dit bedrag blijft buiten de gemeentelijke bijdrage en wordt met de vijf betrokken gemeenten afzonderlijk afgerekend.

Het Algemeen Bestuur heeft op 27 oktober 2015 besloten de huisvestingslasten van de brandweergebouwen integraal onderdeel te laten zijn van de VRLN begroting. Dit betekent dat met ingang van 2017 de niet in eigendom zijnde gebouwen gehuurd worden tegen gelijke voorwaarden, conform een uniform huurcontract. Er is niet voor gekozen om de gebouwen in eigendom over te nemen behalve de panden die al overgenomen waren.

Met ingang van 2017 zijn de exploitatielasten dan integraal onderdeel van de begroting van de Veiligheidsregio. Voor wat betreft groot onderhoud worden de lasten daarvan in rekening gebracht bij de gemeenten, maar het onderhoud wordt uitgevoerd door de Veiligheidsregio.

c. De financiële consequenties
Voor het groot onderhoud aan de gebouwen van de Veiligheidsregio zijn onderhoudsvoorzieningen gevormd. De storting hierin bedraagt € 397k. De totale omvang van de onderhoudsvoorzieningen per 31 december 2016 bedraagt € 1.348k.

De Veiligheidsregio heeft de volgende gebouwen in eigendom:

Locatie	Adres	Plaats
Hoofdvestiging VRLN	Nijmeegseweg 42	Venlo
Oude brandweerkazerne Venlo	Nijmeegseweg 40	Venlo
Hoofdvestiging GGD (3DS)	Drie Decembersingel	Venlo
Hoofdvestiging GGD (Quadrivium)	Oranjelaan	Roermond
Brandweerkazerne Echt	Bandertlaan	Echt
Brandweerkazerne Gennep	Paesplasweg	Gennep
Brandweerkazerne Mook	Veldweg	Mook
Brandweerkazerne Venlo	Ariënsstraat	Venlo
Brandweerkazerne Weert	De Savornin Lohmanstraat	Weert

3.4 Financiering

Het beleid van de Veiligheidsregio inzake de fina
nciering is vastgelegd in het treasurystatuut.

Risicobeheer (kasgeldlimiet en renterisiconorm)
De kasgeldlimiet laat zien welk risico er bestaat ten aanzien van vlottende schulden. De renterisiconorm is een maatstaf om te bepalen welke kredietrisico's de Veiligheidsregio loopt op de vaste schulden. Dit zijn de schulden met een looptijd langer dan 1 jaar.

Kasgeldlimiet (vlottende schuld)
Onderstaande tabel geeft het renterisico van de vlottende schuld voor het jaar 2016.

Kasgeldlimiet *(bedragen in duizenden euro's)*

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1. Vlottende schuld	7.333	6.000	7.000	4.667
2. Vlottende middelen	31	248	305	218
3. Netto vlottend schuld (+) of overschot (-) (1-2)	7.302	5.752	6.695	4.448
4. Toegestane kasgeldlimiet				
In geld	4.934	4.934	4.934	4.934
In percentage	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
Ruimte (4 groter dan 3)	-	-	-	486
Overschrijding (3 groter dan 4)	2.368	818	1.761	-

In 2016 is op het einde van het boekjaar voldaan aan de norm voor de kasgeldlimiet (plafond voor korte financiering < 1 jaar) op grond van de Wet Financiering Decentrale Overheden ("wet Fido").

Renterisiconorm (vaste schuld)

Onderstaande tabel geeft het renterisico van de vaste schuld.

Renterisiconorm

(bedragen in duizenden euro's)

	2016
1 renteherzieningen	0
2 aflossingen	3.414
3 renterisico (1)+(2)	3.414
(4) renterisiconorm	12.034
(5a)= (4>3) ruimte onder renterisiconorm	8.620
(5b)= (3>4) overschrijding van de renterisiconorm	
Berekening renterisiconorm (4)	
(4a) begrotingstotaal jaar t	***60.172***
(4b percentage regeling	20%
(4)=(4a)*(4b)/100 renterisiconorm jaar T	12.034

De renterisiconorm is het bedrag ter grootte van 20% van het totaal van het begrotingstotaal van 2016. Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm niet overschrijden. Dit is niet het geval.

Liquiditeitsplanning en financieringspositie

De bestaande vaste geldleningen in combinatie met kortlopende geldleningen, reserves en voorzieningen en het betalingsritme van de gemeenten zijn voldoende gebleken om de lopende uitgaven inclusief investeringen te bekostigen.

Rentekosten en renteopbrengsten

In 2016 zijn de volgende rentekosten en renteopbrengsten gerealiseerd:

Rentekosten:	
Rente vaste geldleningen	€ 777.261
Rente eigen financieringsmiddelen	€ 30.105
Rente kortlopende geldleningen/rekening courant	€ 920
Renteopbrengsten:	
Rente rekening courant/spaarrekeningen	€ 927

Deel C Jaarrekening

4 Balans per 31 december

Balans per 31 december 2016 *(bedragen in duizenden euro's)*

ACTIVA		31 december 2016		31 december 2015
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		**0**		**0**
Materiële vaste activa		**43.699**		**44.472**
- Investeringen met een economisch nut	43.699		44.472	
Financiële vaste activa		**0**		**0**
TOTAAL VASTE ACTIVA		**43.699**		**44.472**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		**31**		**31**
- Gereed product en handelsgoederen	31		31	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		**1.356**		**3.161**
- Vorderingen op openbare lichamen	975		2.495	
- Rekening-courantverhouding met het Rijk	256		506	
- Overige vorderingen	125		160	
Liquide middelen		**99**		**175**
- Kassaldi	13		8	
- Banksaldi	86		167	
Overlopende activa		**831**		**1.240**
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	0		0	
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten lasten van volgende begrotingsjaren komen	831		1.240	
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**2.317**		**4.607**
TOTAAL ACTIVA		**46.016**		**49.079**

Balans per 31 december 2016 *(bedragen in duizenden euro's)*

PASSIVA		31 december 2016		31 december 2015
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen		**1.675**		**3.061**
- Algemene reserve	14		534	
- Bestemmingsreserves	1.596		2.528	
- Gerealiseerd resultaat (na bestemming)	65		0	
Voorzieningen		**1.423**		**1.334**
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	0		0	
- Egalisatievoorzieningen	1.366		1.232	
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	57		102	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer		**33.369**		**31.783**
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	33.369		31.783	
- Overige schulden	0		0	
TOTAAL VASTE PASSIVA		**36.466**		**36.178**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		**4.617**		**6.127**
- Kasgeldleningen	2.500		4.700	
- Banksaldi	0		0	
- Overige schulden	2.117		1.427	
Overlopende passiva		**4.932**		**6.774**
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume)	4.566		5.539	
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	125		353	
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	241		881	
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**9.549**		**12.901**
TOTAAL PASSIVA		**46.016**		**49.079**

5 Het overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar 2016

(bedragen in duizenden euro's)

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016
Lasten (excl. toevoegingen aan reserves)				
0. Overhead	0	0	13.157	13.723
1. Gezondheid	20.479	19.961	15.192	15.492
2. Veiligheid: Risicobeheersing	5.028	4.314	3.655	3.779
3. Veiligheid: Incidentbestrijding	32.239	31.608	25.241	25.007
4. Meldkamer	1.947	1.975	1.574	1.592
5. CMA	507	550	416	351
Totaal lasten programma's	**60.199**	**58.408**	**59.236**	59.943
Totaal lasten	**60.199**	**58.408**	**59.236**	**59.943**
Baten (excl. onttrekkingen aan reserves)				
0. Overhead	0	0	1.955	2.268
1. Gezondheid	5.163	4.456	4.596	4.970
2. Veiligheid: Risicobeheersing	968	824	623	687
3. Veiligheid: Incidentbestrijding	7.354	7.229	5.139	5.186
4. Meldkamer	536	501	431	504
5. CMA	0	0	0	0
Totaal baten programma's	**14.021**	**13.010**	**12.744**	**13.615**
Baten gemeentelijke bijdragen				
0. Overhead	0	0	10.079	10.079
1. Gezondheid	14.999	15.493	10.596	10.596
2. Veiligheid: Risicobeheersing	3.910	3.490	2.605	2.605
3. Veiligheid: Incidentbestrijding	24.052	24.358	20.081	20.081
4. Meldkamer	1.350	1.474	1.142	1.142
5. CMA	582	573	438	438
Totaal baten gemeentelijke bijdragen	**44.893**	**45.388**	**44.941**	44.941
Totaal baten	**58.913**	**58.398**	**57.686**	**58.557**
Saldo (excl. mutaties reserves)				
0. Overhead	0	0	1.123	1.375
1. Gezondheid	318	12	0	-73
2. Veiligheid: Risicobeheersing	150	0	427	486
3. Veiligheid: Incidentbestrijding	833	21	21	-260
4. Meldkamer	61	0	0	-55
5. CMA	-76	-23	-22	-86
Totaal programma's	**1.286**	**10**	**1.550**	**1.387**
Saldo van baten en lasten	**1.286**	**10**	**1.550**	**1.387**
Toevoegingen aan reserves	1.960	23	184	228
Onttrekkingen aan reserves	3.246	33	1.734	1.680
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**65**

6 Toelichtingen

6.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De Veiligheidsregio dient als gemeenschappelijke regeling te voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften zoals deze ook voor gemeenten gelden. Deze voorschriften zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

De waarderingsgrondslagen zijn bepaald aan de hand van het BBV dan wel aan de hand van algemeen in het maatschappelijk verkeer aanvaarde normen.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Vaste activa

De materiele vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met eventuele bijdragen van derden, onttrekkingen aan de reserves en/of voorzieningen en de afschrijvingen. De activa met een relatief geringe betekenis worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de rekening van baten en lasten gebracht.

Afschrijving van de activa (lineair) vindt plaats met inachtneming van de verwachte gebruiksduur of nuttigheidsduur.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaats gevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Het bestuur heeft in 2016 de afschrijvingstermijnen opnieuw vastgesteld. Deze termijnen worden gehanteerd voor nieuwe investeringen. De investeringen uit eerdere jaren worden afgeschreven op basis van de gebruiksduur die op het moment van de investering werd gehanteerd. De gehanteerde afschrijvingstermijnen per categorie zijn opgenomen in de tabel.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	n.v.t.
Bedrijfsgebouwen	5 tot 44 jaar
Vervoermiddelen	5 tot 20 jaar
Machines, apparaten en installaties	3 tot 40 jaar
Overige materiële vaste activa	3 tot 30 jaar

Vlottende activa

Voorraden
Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostenprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de betaalde inkoopprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar
De vorderingen op openbare lichamen, rekening courant verhouding met het Rijk en de overige vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien noodzakelijke wordt een voorziening in mindering gebracht voor verwachte oninbaarheid.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit een Algemene reserve en bestemmingsreserves.
Binnen de bestemmingsreserves is een onderscheid gemaakt tussen reserves met een specifiek bestedingsdoel en bestemmingsreserves die zijn gevormd ter dekking van eerder gedane investeringen.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf kapitaalgoederen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.2 Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

De VRLN kent geen immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

De VRLN kent slechts investeringen met een economisch nut. De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Materiële vaste activa *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Gronden en terreinen	1.600	1.596
Bedrijfsgebouwen	25.036	25.829
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	41	43
Vervoermiddelen	11.907	12.465
Machines, apparaten en installaties	1.229	1.403
Overige materiële vaste activa	3.886	3.136
Totaal	**43.699**	**44.472**

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer.

Verloopoverzicht materiële vaste activa *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde 31-12-2015	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	1.596	4	0	0	0	0	1.600
Bedrijfsgebouwen	25.829	312	0	1.105	0	0	25.036
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	43	0	0	2	0	0	41
Vervoermiddelen	12.465	1.195	0	1.753	0	0	11.907
Machines, apparaten en installaties	1.403	354	0	527	0	0	1.229
Overige materiële vaste activa	3.136	1.356	0	605	0	0	3.886
Totaal	**44.472**	**3.220**	**0**	**3.993**	**0**	**0**	**43.699**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

Investeringen met een investeringsbedrag groter dan € 100.000 *(bedragen in duizenden euro's)*

	Werkelijk besteed in 2016	Cumulatief besteed t/m 2016
Tankautospuiten (vijf stuks)	528	1.558
ICT project Mobility	332	552
Hoogw erker brandw eer Venlo	315	827
Mobiele dataterminals (project MOI)	304	304
Gasgestookte oefencontainer	264	264
Warmtebeeldcamera's (55 stuks)	214	214
Reserve bluspakken t.b.v. arbeidshygiëne	165	165
KAR verkeersbeinvloedingsinstallatie	142	142
Verbouw ing GGD pand Oranjelaan Roermond	49	49
Totaal	**2.312**	**4.076**

Financiële vaste activa

De VRLN heeft geen financiële vaste activa.

Vlottende activa

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Voorraden *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Gereed product en handelsgoederen	31	31
Totaal	**31**	**31**

Deze voorraden betreffen vaccins.

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Vorderingen op openbare lichamen	975	2.495
Rekening-courant verhouding met het rijk	256	506
Overige vorderingen	125	160
Totaal	**1.356**	**3.161**

In 2016 is het niet noodzakelijk gebleken om een voorziening voor oninbare vorderingen in mindering te brengen op de vorderingen.

Voor de rekening-courantverhouding met het rijk worden hieronder weergegeven het drempelbedrag voor het begrotingsjaar 2016 en voor ieder kwartaal het bedrag aan middelen, bedoeld in artikel 2, vierde lid, van de Wet financiering decentrale overheden, dat in het kader van het drempelbedrag door de VRLN buiten ’s Rijks schatkist is aangehouden.

Wet financiering decentrale overheden *(bedragen in duizenden euro's)*

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	220	290	307	306
Drempelbedrag	446	446	446	446
Ruimte onder drempelbedrag	226	155	139	139
Overschrijding van het drempelbedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Kassaldi	13	8
Banksaldi	86	167
Totaal	**99**	**175**

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Overlopende activa *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	0	0
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	831	1.240
Totaal	**831**	**1.240**

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Algemene reserve	14	534
Bestemmingsreserves	1.596	2.528
Gerealiseerde resultaat	65	0
Totaal	**1.675**	**3.061**

Het verloop in 2016 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

Verloopoverzicht reserves *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2015	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde per 31 december 2016
Algemene reserve	**534**	**0**	**520**	**0**	**0**	**14**
Bestemmingsreserves t.b.v. dekking van kapitaallasten						
Reserve kapitaallasten gebouw Nijmeegseweg Venlo	327	15	0	0	28	314
Reserve kapitaallasten gebouw Drie Decembersingel Venlo	137	6	0	0	13	130
Reserve kapitaallasten gebouw Oranjelaan Roermond	119	5	0	0	15	109
Reserve kapitaallasten automatisering	6	0	0	0	3	3
Subtotaal reserves t.b.v. dekking van kapitaallasten	**590**	**27**	**0**	**0**	**59**	**557**
Overige bestemmingsreserves						
Reserve transitiekosten schaalvergroting meldkamer	148	55	0	0	0	203
Reserve Brandveilig leven	503	0	503	0	0	0
Reserve nieuwe huisvesting	927	0	577	0	0	350
Reserve CMA	150	86	0	0	0	236
Reserve Oranje Kolom	83	0	21	0	0	62
Reserve assurantie eigen risico	127	61	0	0	0	188
Subtotaal overige bestemmingsreserves	**1.938**	**202**	**1.101**	**0**	**0**	**1.039**
Bestemmingsreserves	**2.528**	**228**	**1.101**	**0**	**59**	**1.596**
Gerealiseerde resultaat	**0**	**65**	**0**	**0**	**0**	**65**
Totaal	**3.061**	**293**	**1.621**	**0**	**59**	**1.675**

Onder “bestemming resultaat” staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar. Onder afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

De aard en de reden van iedere reserve wordt hieronder per reserve toegelicht evenals de mutaties die hebben plaatsgevonden.

Algemene reserve
In de vergadering van 17 april 2015 heeft het algemeen bestuur de nota risicomanagement vastgesteld. Tevens is besloten de Algemene reserve in te stellen met als voorlopige nagestreefde omvang 2% van het begrotingstotaal. De algemene reserve is in 2015 gevormd vanuit een aantal bestemmingsreserves en dient om eventuele fluctuaties in het resultaat op te kunnen vangen. Het saldo van de algemene reserve dat aan het begin van het rekeningsjaar € 534 k bedroeg is voor € 520 k in 2016 ingezet om een balanspost te vormen samenhangend met het individueel Keuzebudget. In totaliteit moet in 2016 een bedrag op de balans opgenomen worden van € 1.020 k samenhangend met de nog uit te keren vakantiegelden per 31 december 2016.

Reserve kapitaallasten gebouw Nijmeegseweg 42 te Venlo
Deze reserve wordt ingezet om een deel van de kapitaallasten op te vangen samenhangend met de aankoop/inrichting van het gebouw Nijmeegseweg 42l te Venlo. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag onttrokken aan deze reserve en wordt jaarlijks 4,5% rente toegevoegd.

Reserve kapitaallasten gebouw Drie Decembersingel te Venlo
Deze reserve wordt ingezet om een deel van de kapitaallasten op te vangen samenhangend met de aankoop/inrichting van het gebouw Drie Decembersingel te Venlo. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag onttrokken aan deze reserve en wordt jaarlijks 4,5% rente toegevoegd.

Reserve kapitaallasten gebouw Oranjelaan Roermond
Deze reserve wordt ingezet om een deel van de kapitaallasten op te vangen samenhangend met de aankoop/inrichting van het gebouw Quadrivium aan de Oranjelaan in Roermond. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag onttrokken aan deze reserve en wordt jaarlijks 4,5% rente toegevoegd.

Reserve kapitaallasten automatisering
Afstemming van de automatiseringssystemen van Noord- en Midden-Limburg. Na verhuizing naar de locatie Drie Decembersingel in Venlo zijn de investeringen in automatisering en de afstemming van de systemen van Noord- en Midden-Limburg afgerond en wordt deze voorziening ingezet ter dekking van de kapitaallasten automatisering.

Reserve Transitiekosten Schaalvergroting Meldkamer
Op 21 december 2012 heeft het algemeen bestuur besloten tot het vormen van een reserve ten behoeve van de schaalvergroting meldkamer brandweer. De meldkamer van Limburg-Noord wordt samengevoegd met de meldkamer van Zuid-Limburg. De reserve is bestemd voor het opvangen van de te verwachten frictiekosten van deze samenvoeging. In 2016 heeft de verhuizing naar Maastricht plaatsgevonden. Het voordelig saldo van het programma meldkamer in 2016 ad € 55 k wordt cf. de afspraken in deze reserve gestort.

Reserve Brandveilig leven

Het Algemeen Bestuur heeft besloten dat de dekking van de kosten Brandveilig Leven in 2016 plaatsvindt vanuit de bestemmingsreserve Brandveilig Leven. De hiermee samenhangende (voornamelijk personele) kosten ad € 427k zijn in 2016 onttrokken aan deze reserve. Het resterend saldo van € 76 k is in 2016 vrijgevallen.

Reserve Nieuwe Huisvesting

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2010 is een bedrag van € 1.043.000 in deze bestemmingsreserve gestort om de mogelijkheid van gezamenlijke huisvesting op een locatie te onderzoeken en het opvangen van mogelijke boekverliezen bij de afstoot van gebouwen die het gevolg zijn van centrale huisvesting. In 2016 is besloten het concept van de unilocatie los te laten. De lasten in 2016 samenhangend met personele inzet voor de onderzoeken huisvesting bedroegen 77 k. Daarnaast is in 2016 een bedrag uit deze reserve ingezet voor het opvoeren van de verplichting in verband met het individueel keuzebudget.

Reserve CMA

De reserve is gevormd in het kader van de vereffening van resultaten op het specifiek ten laste van de centrumgemeente Venlo uitgevoerde Centraal Meld- en Actiepunt. Bij eventuele beëindiging van deze activiteit zal het bedrag worden aangewend ter dekking van eventuele frictiekosten. Het resultaat op dit programma in 2016 bedraagt € 86 k en is toegevoegd aan de reserve.

Reserve Oranje Kolom

Deze bestemmingsreserve wordt conform afspraak afgebouwd naar nihil in 2018. De onttrekking in 2016 is conform de begroting.

Reserve assurantie eigen risico

Bij de aanbesteding van de verzekeringen in 2015 is er voor gekozen een deel van de verzekeringen materieel stop te zetten en dit risico zelf te dragen. In 2015 is voor dit doel de bestemmingsreserve assurantie eigen risico gevormd. In 2016 is een bedrag vanuit de balanspost afwikkeling verzekeringsuitkeringen toegevoegd aan deze reserve. Deze bestemmingsreserve heeft bijna de gewenste omvang van vier maal de verzekeringspremie van de opgezegde verzekeringen.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Verloopoverzicht voorzieningen *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde per 31 december 2016
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onderhoudsegalisatievoorzieningen m.b.t. gebouwen					
Voorziening groot onderhoud gebouw Nijmeegseweg Venlo	561	141	0	16	686
Voorziening groot onderhoud gebouw Drie Decembersingel Ve	472	144	0	59	557
Voorziening groot onderhoud gebouw Oranjelaan Roermond	43	16	0	50	8
Voorziening groot onderhoud brandweerkazerne Gennep	0	22	0	0	22
Voorziening groot onderhoud brandweerkazerne Venlo	0	75	0	0	75
Subtotaal voorzieningen onderhoud gebouwen	**1.076**	**397**	**0**	**125**	**1.348**
Overige (onderhouds-)egalisatievoorzieningen					
Voorziening groot onderhoud TBC-apparatuur	46	0	0	46	0
Voorziening ouderen-, volwassenen- en jongerenmonitor	71	55	0	108	18
Voorziening gemeentelijke VORAMP-campagne	39	0	39	0	0
Subtotaal overige (onderhouds-)egalisatievoorzieningen	**156**	**55**	**39**	**154**	**18**
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	**1.232**	**452**	**39**	**279**	**1.366**
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
Voorziening wachtgelduitkering Gewest Noord-Limburg	102	4	0	49	57
Voorzieningen voor middelen van derden	**102**	**4**	**0**	**49**	**57**
Totaal	**1.334**	**456**	**39**	**328**	**1.423**

In de kolom “vrijval” zijn de bedragen opgenomen die ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorziening zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening Groot onderhoud gebouwen

Ten behoeve van het uit te voeren groot onderhoud aan de panden Nijmeegseweg te Venlo, Drie Decembersingel te Venlo en Oranjelaan te Roermond zijn onderhoudsvoorzieningen gevormd. De meerjarenonderhoudsplannen welke ten grondslag liggen aan deze voorzieningen zijn in 2015 geactualiseerd. In 2016 is gestart met de verbouwing en het wegwerken van achterstallig onderhoud van de panden Drie Decembersingel en Oranjelaan. De Nijmeegseweg volgt nog. Nadat een verbouwing afgerond is wordt voor dat gebouw een nieuw onderhoudsplan gemaakt. Tot op het moment van herziening wordt de hoogte van de jaarlijkse storting bepaald door de bestaande onderhoudsplannen.

Voorziening Groot onderhoud TBC-apparatuur

Samenhangend met de upgrade van het röntgenapparaat in 2015 waarbij een contract afgesloten is met de leverancier voor het onderhoud, is het doel van deze voorziening vervallen. Het restant ad € 46k is ingezet ten behoeve van de verhuizing van de TBC – apparatuur Oranjelaan Roermond en Drie Decembersingel Venlo-Blerick.

Voorziening ouderen-, volwassenen- en jongerenmonitor
Eens in de vier jaar worden deze monitors uitgevoerd c.q. onderzoeken gehouden. De lasten hiervoor zijn als een jaarschijf in de begroting opgenomen. Via deze voorziening worden de kosten geëgaliseerd. In 2016 is gestart met volwassenen- en ouderenmonitor, zodat in 2016 uitgaven ten laste van deze voorziening geboekt zijn.

Voorziening Gemeentelijke VORAMP-campagne
In het verleden was het een wettelijke verplichting om eens in de vijf jaar extra aandacht te besteden aan risicocommunicatie. Met de vorming van de Veiligheidsregio's is deze wettelijke verplichting vervallen en is deze voorlichting structureel ingebed. Om deze reden valt deze voorziening vrij.

Voorziening Wachtgelduitkering Gewest Noord-Limburg
Bij de liquidatie van het Gewest Noord-Limburg is berekend hoe groot de voorziening behoort te zijn om voor een oud-medewerker van het gewest Noord-Limburg tot aan zijn pensioendatum een wachtgelduitkering te betalen. Dit is het maximale bedrag.

Vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar is als volgt:

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	33.369	31.783
Overige schulden	0	167
Totaal	**33.369**	**31.950**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar over het jaar 2016.

Verloop vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar *(bedragen in duizenden euro's)*

	Saldo 31 december 2015	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31 december 2016
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	31.783	5.000	3.414	33.369

De rentelast over de opgenomen geldleningen bedraagt € 777.261. De aflossingen op de langlopende leningen in 2017 bedragen € 3.414.000.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende passiva *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Netto-vlottende schulden met een rentetyptische looptijd korter dan een jaar	4.617	6.127
Overlopende passiva	4.932	6.774
Totaal	**9.549**	**12.901**

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Specificatie netto-vlottende schulden met een rentetyptische looptijd korter dan een jaar *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Overige kasgeldleningen	2.500	4.700
Banksaldi	0	0
Overige schulden	2.117	1.427
Totaal	**4.617**	**6.127**

Op 7 december en 28 december 2016 zijn twee kasgeldleningen opgenomen van respectievelijk € 1 miljoen en € 1,5 miljoen. De post overige schulden bestaat met name uit het saldo van de crediteuren.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Specificatie overlopende passiva *(bedragen in duizenden euro's)*

	Boekwaarde per 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2015
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouw d en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume)	4.566	5.539
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	125	353
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	241	881
	4.932	**6.774**

Onder de verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (ofwel de nog te betalen bedragen) is de kortlopende schuld met betrekking tot het Individueel Keuzebudget (IKB) opgenomen. Deze post bedraagt € 1.020k.

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren *(bedragen in duizenden euro's)*

	Saldo 31 december 2015	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31 december 2016
Europese overheidslichamen:				
Euprevent	65	0	65	0
Overige Nederlandse overheidslichamen:				
Preventiekracht	55	0	55	0
Bijdrage r-DSK (Digitale Sociale Kaart)	37	2	40	0
Project IJzeren Rijn	72	1	1	72
Scholing brandweerpersoneel	125	0	71	54
Totaal	**353**	**4**	**231**	**125**

In 2016 is een risicotool ontwikkeld en een interactieve tool gemaakt voor de jongerenmonitor. Het niet ingezette bedrag is vrijgevallen.

Ten behoeve van de juridische ondersteuning van de gemeenten betrokken bij de IJzeren Rijn is een voorschotbedrag opgenomen. De coördinatie hiervoor ligt bij de gemeente Venlo. Dit bedrag kan daarom overgedragen worden naar de gemeente Venlo.

Euprevent, dit project is afgerond, dit bedrag is daarom vrijgevallen in 2016.

De post scholing brandweerpersoneel betreft middelen uit een ESF subsidie van Brandweer Nederland, welke worden ingezet ten behoeve van de versterking van het brandweeronderwijs.

Langlopende financiële verplichtingen

De Veiligheidsregio is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen.

Huurovereenkomsten

In het kader van de huur van GGD panden is voor ca. € 375k aan verplichtingen aangegaan. Voor de brandweerkazernes worden in 2017 nieuwe huurovereenkomsten afgesloten.

Investeringsverplichtingen
Voor balansdatum zijn investeringsverplichtingen aangegaan. Deze hangen samen met investeringen die worden uitgevoerd over een periode die over het boekjaar heen loopt.

Overige langlopende contracten
Ten behoeve van de bedrijfsvoering zijn op het onderdeel ICT verplichtingen aangegaan van € 284k.

6.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging worden hieronder toegelicht. De baten en lasten zijn opgenomen per programma en worden hierna nader verklaard.

6.3.1 Overhead

Onder de overhead zijn de kosten opgenomen van niet direct aan de producten te relateren kosten. Vooruitlopend op de wijziging van het BBV is hier reeds een eerste start meegemaakt.
Het resultaat 2016 laat een tekort zien van € 231 k. Als gevolg van het niet kunnen realiseren van de unilocatie zijn opgenomen besparingen ten bedrage van € 510 k niet gerealiseerd. Door diverse besparingen is het negatief effect hiervan ca. € 200 k.

Baten en lasten

Overhead *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	0	0	13.157	13.723	-565
Baten	0	0	1.955	2.268	-313
Baten (gemeentelijke bijdragen)	0	0	10.079	10.079	-0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**1.123**	**1.375**	**-252 N**
Stortingen in reserves	0	0	162	87	75
Onttrekkingen uit reserves	0	0	1.285	1.231	54
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**231**	**-231 N**

6.3.2 Programma Gezondheid

De baten uit de begroting 2016 wijken af van de realisatie, omdat:

- meer subsidies zijn ontvangen dan geraamd;
- meer rijksmiddelen (publieke gezondheidszorg asielzoekers) ontvangen voor zorg, begeleiding en vaccinaties aan asielzoekers;
- de dienstverleningsovereenkomst CJG gedeeltelijk is opgezegd;
- de realisatie van de WKO bedrijfsvoering zich nog niet financieel zichtbaar zijn;
- er zijn meer consults en vaccins verkocht aan reizigers.

Ook vonden er in 2016 accentverschuivingen plaats wat geleid heeft tot een afwijking in de lasten, omdat:

- er is meer geïnvesteerd in de begeleiding van scholen dan geraamd;
- meer consulten en (extra) vaccinaties zijn uitgevoerd voor asielzoekers en statushouders;
- de inhuurlasten van een deskundige infectiepreventie groter waren dan geraamd;
- een uitbreiding van coördinatie-uren heeft plaatsgevonden;
- er minder inzet van de Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen is gevraagd;
- tijdelijke vacatureruimte niet is ingezet.

Baten en lasten

Totaal Programma Gezondheid *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	20.479	19.961	15.192	15.492	-300
Baten	5.163	4.456	4.596	4.970	-373
Baten (gemeentelijke bijdragen)	14.999	15.493	10.596	10.596	0
Saldo van baten en lasten	**318**	**12**	**0**	**-73**	**73 V**
Stortingen in reserves	220	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	538	12	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**-73**	**73 V**

6.3.3 Programma Centraal Meld- en Actiepunt

Binnen het CMA is er onderbezetting, waardoor de lasten achterblijven op de begroting.

Baten en lasten

Programma Centraal Meld- en Actiepunt (CMA) *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	507	550	416	351	65
Baten	0	0	0	0	0
Baten (gemeentelijke bijdragen)	582	573	438	438	0
Saldo van baten en lasten	**-76**	**-23**	**-22**	**-86**	**65 V**
Stortingen in reserves	92	23	22	86	-65
Onttrekkingen uit reserves	16	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0 -**

6.3.4 Programma Veiligheid: Risicobeheersing

Het programma Risicobeheersing sluit op een nadeel van € 59k. Belangrijkste reden hiervoor is de hogere personele lasten als gevolg van inhuur van personeel.

Over het hele programma zien we daarnaast een verschuiving in de omvang van de deelprogramma's. De verschuivingen zijn substantieel en komen mede voort uit de bijstellingen die hebben plaatsgevonden in de uitgangspunten voor de inrichting van de processen. Daarnaast maakt de beperkte activiteit in het bouwsegment dat er minder adviesaanvragen voor bouwvergunningen binnenkomen dan geraamd. Dat geldt ook voor de industriële sector. Daarentegen stijgt nog steeds het aantal middelgrote en grote

evenementen in de regio. We hebben dan ook substantieel meer capaciteit ingezet op het deelprogramma gebruiksveiligheid, waar evenementenadvisering een onderdeel van is. In de begroting 2018 wordt de personele inzet op de diverse programmaonderdelen herijkt.

Baten en lasten

Totaal Programma Veiligheid: Risicobeheersing *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	5.028	4.314	3.655	3.779	-124
Baten	968	824	623	687	-65
Baten (gemeentelijke bijdragen)	3.910	3.490	2.605	2.605	0
Saldo van baten en lasten	**150**	**0**	**427**	**486**	**-59 N**
Stortingen in reserves	39	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	189	0	427	427	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**59**	**-59 N**

6.3.5 Programma Veiligheid: Incidentbestrijding

Binnen de basisbrandweerzorg (incl. grootschalig optreden en specialismen) is per saldo een voordeel van € 36k (€ 33k nadeel bij basisbrandweerzorg en € 69k voordeel op specialismen/grootschalig optreden). Dit voordeel van € 36k is een optelsom van diverse plussen en minnen en is (op hoofdlijnen) als volgt opgebouwd:
Abusievelijk niet in de begroting meegenomen baten FLO ad € 80k extra inkomsten ad € 13k in verband met de doorbelasting van duikactiviteiten naar Zuid-Limburg;
Tevens is € 268k aan lagere kapitaalslasten voor materieel/voertuigen brandweer gerealiseerd, aangezien niet het gehele investeringsprogramma is uitgevoerd (in verband met afstemming met het project arbeidshygiëne), waarbij de exploitatielasten materieel/voertuigen € 72k hoger zijn dan geraamd (hoger onderhoud van ouder nog niet vervangen materieel);
Tevens is er een € 130k tekort op personele lasten in verband met nog op te lossen 2 fte overcapaciteit op materieelbeheer en 42k hogere uitgaven voor algemene opleidingen en re-integratie/outplacement;
Op het huisvestingsbudget is sprake van hogere uitgaven in verband met de opknap van het oefenterrein en de voorbereidingskosten voor de overdracht van huisvestingslasten van de kazernes aan de VRLN. In het kader van de versterking van de oefenmogelijkheden is een gasgestookte oefencontainer aangeschaft in plaats van gehuurd.

De Oranje Kolom (gemeentelijke processen) sluit af met een voordeel van € 90k, voor een groot deel ontstaan als gevolg van de harmonisering van de piketvergoedingen. Het gaat hier om een tijdelijk voordeel aangezien in 2017 deels een correctie plaats gaat vinden op basis van ingediende en gehonoreerde bezwaren van medewerkers. Daarnaast zijn de personele lasten lager dan geraamd door openstaande vacatures.

De onderdelen GHOR/crisisbeheersing laten per saldo een voordeel zien van € 155k (GHOR € 26k nadelig, crisisbeheersing € 181k voordelig).
Dit wordt voor een deel veroorzaakt door het niet invullen van vacatures binnen Operationele Voorbereiding (€ 42k).Ook zijn de exploitatielasten voor mobiele (communicatie)apparatuur

lager dan geraamd (€ 18k). Er is minder geld uitgegeven aan piketvergoedingen en door het beperkte aantal grote incidenten ook aan vergoedingen voor operationeel optreden (samen € 68k). Naast enkele kleine voordelen op diverse onderdelen is er daarnaast een substantieel voordeel ontstaan door de vrijval van de voorziening VORAMP (€ 36 k): zie paragraaf 6.2 bij voorzieningen. De GHOR sluit per saldo met een nadeel van € 26k, met als belangrijkste oorzaak de kosten die de Ambulancezorg Limburg-Noord in het tweede halfjaar 2015 heeft gemaakt voor de opleiding en het vervullen van CaCo-diensten (Calamiteiten Coördinator) op de meldkamer. Deze kosten zijn voor rekening van de VRLN en komen ten laste van het boekjaar 2016. Binnen de GHOR zijn ook enkele voordelen. Zo wordt € 15k aan opleidingskosten vergoed door de GGD.

Baten en lasten

Totaal Programma Veiligheid: Incidentbestrijding *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	32.239	31.608	25.241	25.007	234
Baten	7.354	7.229	5.139	5.186	-47
Baten (gemeentelijke bijdragen)	24.052	24.358	20.081	20.081	0
Saldo van baten en lasten	**833**	**21**	**21**	**-260**	**281 V**
Stortingen in reserves	284	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	1.117	21	21	21	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**-0**	**-281**	**281 V**

6.3.6 Programma Meldkamer

De meldkamer sluit per saldo af met een voordeel van ruim € 55k, ontstaan door besparingen op divers onderdelen als gevolg van de fusie met de meldkamer in Zuid-Limburg. Conform afspraak wordt dit overschot gestort in een algemene reserve voor de gezamenlijke meldkamer.

Baten en lasten

Programma Meldkamer *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie 2015	Begroting 2016 voor wijziging	Begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil begroting - realisatie
Lasten	1.947	1.975	1.574	1.592	-18
Baten	536	501	431	504	-73
Baten (gemeentelijke bijdragen)	1.350	1.474	1.142	1.142	0
Saldo van baten en lasten	**61**	**0**	**0**	**-55**	**55 V**
Stortingen in reserves	63	0	0	55	-55
Onttrekkingen uit reserves	124	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat	**0**	**0**	**0**	**-0**	**0 -**

6.3.7 Algemene dekkingsmiddelen

De Veiligheidsregio heeft geen algemene dekkingsmiddelen opgenomen als apart programma in de begroting 2016.

Onvoorzien

De Veiligheidsregio heeft geen post onvoorzien opgenomen in de begroting 2016.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Door de hierna opgenomen vergelijking van de realisatie van incidentele baten en lasten met de begrotingscijfers ontstaat een inzicht in de feitelijke afwijking van wat werd begroot en ook in wat alsnog – na einde van het begrotingsjaar – bij het opstellen en analyseren van de jaarrekeningcijfers als een incidentele bate dan wel last is gesignaleerd.

Het overzicht van incidentele baten *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
Onttrekking reserves i.v.m. IKB verplichting	1.020	1.020	0
Onttrekking bestemmingsreserve Brandveilig Leven (BVL)	427	427	0
PGA gelden GGD Nederland	424	231	231
Doorbelasting kosten FLO-overgangsrecht	363	295	295
Subsidies opleiding arts M&G	300	325	300
Subsidie impuls omgevingsveiligheid (IOV)	138	130	130
Totaal incidentele baten	**2.672**	**2.428**	**956**

Uit de reserves is een bedrag van € 1.020 k onttrokken om de kosten voor de eenmalig IKB verplichting te dekken. Uit de bestemmingsreserve Brandveilig Leven (BVL) is een bedrag onttrokken van € 427 k. Deze onttrekkingen uit de reserves zijn incidentele baten in 2016.

De PGA gelden die zijn ontvangen van GGD Nederland hangen samen de preventieve zorg aan asielzoekers, zoals toegelicht bij het programmaonderdeel preventie onder het programma gezondheid.

De kosten die in 2016 zijn gemaakt in het kader van het FLO-overgangsrecht worden doorbelast aan de betrokken gemeenten.

Tenslotte zijn onder de incidentele baten nog de ontvangen subsidies van de opleidings arts maatschappij en gezondheid (M&G) en impuls omgevingsveiligheid (IOV) opgenomen.

Het overzicht van incidentele lasten *(bedragen in duizenden euro's)*

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging
IKB verplichting opgenomen op de balans	1.020	1.020	0
Lasten FLO-overgangsrecht	363	295	295
Inhuur PGA artsen	204	0	0
Storting voorziening groot onderhoud kazernes	97	0	0
Oefenterrein Nijmeegseweg	92	0	0
Totaal incidentele lasten	**1.776**	**1.315**	**295**

Op de balans is een bedrag gereserveerd van € 1.020 k voor de verplichting Individueel Keuzebudget (IKB). Deze post is incidenteel voor 2016. De lasten van het FLO-overgangsrecht voor de beroepsbrandweer in 2016 bedragen € 363 k. De inhuur van PGA artsen hangt samen met de incidentele baten uit PGA gelden van GGD Nederland.

De storting in de voorziening groot onderhoud brandweerkazernes betreft onderhoud bij de kazernes in Venlo en Gennep, conform toelichting op de balanspost voorzieningen.

Ten slotte heeft het oefenterrein op de locatie Nijmeegseweg in Venlo in 2016 een opknapbeurt gekregen.

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

De baten en lasten op programmaniveau overschrijden de baten en lasten in de begroting na wijziging. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door de systematiek van het opstellen van de jaarrekening. De baten en lasten in de begroting na wijziging zijn deels gesaldeerd. In de jaarrekening zijn de werkelijke baten en lasten opgenomen. Formeel leidt dit tot een begrotingsonrechtmatigheid. Met het vaststellen van de jaarverantwoording wordt dit door het Algemeen Bestuur goedgekeurd.

In het saldo van baten en lasten per programma is geen sprake van een overschrijding.

Wet Normering Topinkomens

Uit hoofde van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) moet de bezoldiging van alle topfunctionarissen worden verantwoord, ook als de norm niet is overschreden. Dit geldt ook voor externe topfunctionarissen, ongeacht de duur van het dienstverband c.q. de periode van inhuur.

De leden van het Algemeen Bestuur van de VRLN ontvangen vanuit de VRLN geen bezoldiging uit hoofde van hun functie. De secretaris van het Algemeen Bestuur en tevens algemeen directeur heeft gedurende het gehele kalenderjaar 2016 een dienstverband bij de Veiligheidsregio Limburg-Noord.

Het bezoldigingsmaximum uit hoofde van de WNT 2016 voor de algemeen directeur bedraagt € 179.000 en wordt niet overschreden. De norm uit hoofde van de WNT 2016 voor

de voorzitter en de leden van het Algemeeen Bestuur bedragen 15% van het WNT maximum (€ 26.850) respectievelijk 10% van het WNT maximum (€ 17.900) en wordt niet overschreden.

WNT - 1. Leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking

Bedragen * € 1	T. van Lieshout
Functiegegevens	Secretaris Algemeen Bestuur Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1,11
Gewezen topfunctionaris?	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Individueel WNT-maximum	179.000
Beloning	139.443
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	14.951
Subtotaal	*154.394*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totaal bezoldiging	154.394
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.
Gegevens 2015	**T. van Lieshout**
Aanvang en einde functievervulling in 2015	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband in 2015 (in fte)	0,78 (01-01 t/m 30-04) 0,94 (01-05 t/m 31-12)
Beloning	148.646
Belastbare onkostenvergoeding	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0
Totaal bezoldiging 2015	148.646

De leden van het Algemeen Bestuur zijn allen voor een periode langer dan 13 maanden bestuurslid van de Veiligheidsregio Limburg-Noord.

WNT - 2. Topfunctionarissen Algemeen Bestuur

Bedragen * € 1	A. Scholten	P. Dassen - Housen	M. Pelzer	J. Hessels	P. de Koning	K. van Rooij	A. Verhoeven	S. Strous	W. Gradisen	H. Evers	W. Delissen - van Tongerlo	M. de Boer - Beerta	M.J.D. Donders - De Leest	J. Gilissen	J. Heijmans
Functiegegevens	Voorzitter Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Venlo	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Beesel	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Bergen (Lb.)	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Echt-Susteren	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Gennep	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Horst aan de Maas	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Leudal	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Maasgouw	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Mook en Middelaar	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Nederweert	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Peel en Maas	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Roerdalen	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Roermond	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Venray	Lid Algemeen Bestuur Burgemeester gemeente Weert
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Individueel WNT-maximum	26.850	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900	17.900
Beloning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2015	**A. Scholten**	**P. Dassen - Housen**	**M. Pelzer**	**J. Hessels**	**P. de Koning**	**K. van Rooij**	**A. Verhoeven**	**S. Strous**	**W. Gradisen**	**H. Evers**	**W. Delissen - van Tongerlo**	**M. de Boer - Beerta**	**M.J.D. Donders - De Leest**	**J. Gilissen**	**J. Heijmans**
Aanvang en einde functievervulling in 2015	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Beloning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoeding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

6.4 Sisa-bijlage bij de jaarrekening

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017

V&J	**A2**	**Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)** **Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3** **Veiligheidsregio's**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: A2 / 01*					
			€ 6.127.306					
I&M	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden** **Provinciale beschikking en/of verordening** **Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 03*	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen** *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 04*	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen** *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 05*	
		1	2013/71303: implementatie KAR	€ 0	€ 0			
		2	2016/21101: KAR-implementatie voertuig	€ 63.000	€ 78.805			
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 07*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 09*	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 10*	
		1	2013/71303: implementatie KAR	€ 41.113	€ 0		Nee	
		2	2016/21101: KAR-implementatie voertuig	€ 63.000	€ 78.805		Nee	

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Limburg-noord

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het controleprotocol.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- het overzicht van baten en lasten over 2016;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen en;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol WNT en het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord op 16 december 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 616.230, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 146.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de financiële paragrafen. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het controleprotocol.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord op 16 december 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 14 april 2017

w.g. drs. N.A.J. Silverentand RA